

Wojciech Dybka¹

Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi w świetle Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów

Streszczenie:

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów stanowi element działań legislacyjnych składających się na realizację przyjętej przez Komisję Europejską Strategii jednolitego rynku cyfrowego dla Europy. Założeniem tej strategii jest wykorzystanie potencjału handlu elektronicznego dla dalszego rozwoju rynku wewnętrznego UE. Nowa dyrektywa ma za zadanie zunifikować przepisy dotyczące niezgodności towaru z umową sprzedaży w celu zlikwidowania barier prawnych utrudniających konsumencki handel transgraniczny. Unijny prawodawca zamierza osiągnąć ten cel uchylając aktualnie obowiązującą dyrektywę 1999/44/WE i zastępując ją nową, opartą na modelu maksymalnej harmonizacji przepisów.

Analiza przepisów dyrektywy 2019/771, w świetle założeń przyjętych przez unijnego prawodawcę, prowadzi jednak do wniosku, że zakładane cele mogą być trudne do osiągnięcia. Zakres zastosowania dyrektywy jest stosunkowo wąski, co sprawia, że jej implementacja do krajowych porządków prawnych nie usunie różnic między nimi. Transpozycja jej przepisów doprowadzi ponadto do obniżenia obecnego poziomu ochrony konsumentów w niektórych aspektach. Nasuwa się wobec tego wątpliwość, czy maksymalne zharmonizowanie przepisów nowej dyrektywy było rzeczywiście konieczne.

Słowa kluczowe: ochrona praw konsumenta, odpowiedzialność z tytułu rękojmi, umowa sprzedaży, prawo Unii Europejskiej, dyrektywa 2019/771

¹ Autor jest absolwentem Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz aplikantem radcowskim w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Krakowie.

1. Reżim odpowiedzialności z tytułu rękojmi w konsumenckich umowach sprzedaży – aktualny stan prawny

Ochrona praw konsumenta stanowi przedmiot szczególnego zainteresowania unijnego prawodawcy. Znajduje to potwierdzenie w przepisach Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej² (art. 169 ust. 1) oraz Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej³ (art. 38), w których podkreślono potrzebę zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów. Jednocześnie należy podkreślić, że harmonizacja przepisów prawa konsumenckiego ma w swym założeniu zmierzać do stworzenia rynku wewnętrznego, w którym – dzięki ustaleniu jednolitych reguł tej ochrony – dochodzi do obniżenia kosztów prowadzenia transgranicznej działalności gospodarczej⁴. Ochrona konsumentów nie jest więc celem samym w sobie, lecz środkiem do realizacji szerszej idei – rozwoju jednolitego rynku europejskiego⁵.

Prawo unijne w obecnym kształcie reguluje zagadnienia związane z ochroną konsumentów w sposób fragmentaryczny. Jednym z elementów unijnego prawa konsumenckiego są regulacje związane z ochroną praw konsumentów w ramach umowy sprzedaży, które kształtują reżim odpowiedzialności sprzedawcy za niezgodność towaru z umową. Głównym aktem prawnym z tego zakresu jest Dyrektywa 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. w sprawie niektórych aspektów sprzedaży konsumenckiej i związanych z nią gwarancji⁶. W zakresie zastosowania tej dyrektywy pozostają w szczególności zagadnienia obejmujące kryteria zgodności towarów z umową (art. 2), treść uprawnień przysługujących konsumentom w przypadku niezgodności towaru z umową (art. 3) oraz ich ograniczenia (art. 5). Fragmentarycznie została uregulowana w niej odpowiedzialność z tytułu gwarancji jakości towaru udzielonej konsumentowi (art. 6) oraz problematyka roszczeń regresowych sprzedawcy przysługujących mu w stosunku do innych podmiotów, których działanie lub zaniechanie spowodowało niezgodność towaru z umową (art. 4).

Dyrektywa 1999/44 oparta została na harmonizacji minimalnej, co zgodnie z art. 8 ust. 2 dyrektywy oznacza, że państwa członkowskie, implementując jej postanowienia, mogą przyjąć lub utrzymać w mocy rozwiązania zapewniające konsumentom szerszą ochronę, niż wynikająca z jej norm⁷. Transpozycja dyrektywy

² Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 326 z dnia 26 października 2012 r., s. 47–390.

³ Dz.Urz. UE C 326 z dnia 26 października 2012 r., s. 391–407.

⁴ Zielona Księga w sprawie przeglądu dorobku wspólnotowego w dziedzinie praw konsumenta z dnia 8 lutego 2007 r., KOM (2006) 744 wersja ostateczna, s. 3–4.

⁵ M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 1 ustęp 4 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 3.

⁶ Dz.Urz. WE L 171 z dnia 7 lipca 1999 r., s. 12–16; dalej jako: dyrektywa 1999/44.

⁷ Warto przy tym wyjaśnić, że harmonizacja minimalna przez długi czas pozostawała dominującym modelem harmonizacji stosowanym w dyrektywach przyjmowanych przez unijnego (a wcześniej wspólnotowego) prawodawcę. Trend ten uległ jednak zmianie w ostatnich kilkunastu latach, w związku z przyjęciem opartych na harmonizacji maksymalnej: Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/29/WE z dnia 11 maja 2005 r. w sprawie nieuczciwych praktyk rynkowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym, Dz.Urz. WE L 149 z dnia 11 czerwca 2005 r.,

1999/44 do polskiego porządku prawnego nastąpiła jeszcze przed akcesją do UE, przez przyjęcie Ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej⁸. Po wejściu w życie wskazanej ustawy w prawie polskim zaistniał dualizm reżimu odpowiedzialności z tytułu rękojmi. Stosunki konsumenckie podlegały w tym zakresie przepisom s.w.s.k., a pozostałe umowy regulowane były przepisami Kodeksu cywilnego⁹. Dualizm ten został w znacznej mierze zniesiony w związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta¹⁰. Powołany akt prawny zmierzał do implementacji przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów¹¹. Polski ustawodawca zdecydował się przy tym na uchylenie s.w.s.k. oraz ponowne poddanie odpowiedzialności z tytułu rękojmi w umowach konsumenckich reżimowi kodeksowemu (zmodyfikowanemu w stosunku do dotychczasowego kształtu). Obecnie w prawie polskim funkcjonuje jeden zestaw przepisów regulujących odpowiedzialność z tytułu rękojmi, opierający się na przyjętej w dyrektywie 1999/44 koncepcji niezgodności towaru z umową jako przesłanki odpowiedzialności (a nie koncepcji wady fizycznej)¹². Reżim ten znajduje zastosowanie zarówno w umowach konsumenckich, jak i pozostałych, z zastrzeżeniem pewnych odrębności uprzywilejowujących kupującego będącego konsumentem¹³. Nowe regulacje stosuje się do praw i obowiązków stron umów sprzedaży zawartych począwszy od dnia 25 grudnia 2014 r. (art. 51 ustawy o prawach konsumenta).

2. Nowa dyrektywa w sprawie rękojmi jako element strategii jednolitego rynku cyfrowego dla Europy

Unijny prawodawca od dłuższego czasu podejmuje działania legislacyjne zmierzające do zunifikowania prawa umów konsumenckich na poziomie europejskim. Jeden

s. 22–39; Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/122/WE z dnia 14 stycznia 2009 r. w sprawie ochrony konsumentów w odniesieniu do niektórych aspektów umów timeshare, umów o długoterminowe produkty wakacyjne, umów odsprzedaży oraz wymiany, Dz.Urz. WE L 33 z dnia 3 lutego 2009 r., s. 10–30; Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, Dz.Urz. UE L 304 z dnia 22 listopada 2011 r., s. 64–88; Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, Dz.Urz. UE L 326 z dnia 11 grudnia 2015 r., s. 1–33; Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki, Dz.Urz. UE L 133 z dnia 22 maja 2008 r., s. 66–92.

⁸ Dz.U. z 2002, Nr 141, poz. 1776 z późn. zm.; dalej jako: s.w.s.k.

⁹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. (t.j. Dz.U. z 2019, poz. 1145 z późn. zm.); dalej jako: k.c.

¹⁰ Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. (t.j. Dz.U. z 2019, poz. 134 z późn. zm.); dalej jako: ustawa o prawach konsumenta.

¹¹ Dz. Urz. UE L 304 z dnia 22 listopada 2011 r., s. 64–88; dalej jako: dyrektywa 2011/83.

¹² F. Zoll, *Rękojmia. Odpowiedzialność sprzedawcy*, Warszawa 2018, s. 103–108.

¹³ F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 363–365. Przy implementacji dyrektywy 1999/44 podobne samo założenie przyświecało ustawodawcom austriackiemu oraz niemieckiemu. Zob. też J. Pisuliński, *Sprzedaż konsumencka [w:] Prawo zobowiązań – część szczegółowa. System prawa prywatnego. Tom 7*, red. J. Rajska, Warszawa 2018, s. 183.

z przykładów tych działań stanowił projekt rozporządzenia w sprawie wspólnych europejskich przepisów dotyczących sprzedaży (*Common European Sales Law*)¹⁴. Jego założeniem było umożliwienie stronom konsumenckich umów sprzedaży, umów o dostarczanie treści cyfrowych oraz o świadczenie usług powiązanych¹⁵ wyboru reżimu prawnego dla zawieranej umowy, który byłby alternatywny względem prawa poszczególnych krajów UE. CESL zostało jednak wycofane ze względu na sprzeciw ze strony niektórych państw członkowskich, wynikający m.in. ze zbyt szerokiego zakresu zastosowania jego przepisów¹⁶. Projekt spotkał się też z krytyką organizacji zrzeszających konsumentów oraz przedsiębiorców¹⁷.

Miejsce CESL, zgodnie z intencją unijnego prawodawcy, zajęły inicjatywy legislacyjne będące elementem realizacji Strategii jednolitego rynku cyfrowego dla Europy, przyjętej przez Komisję Europejską w dniu 6 maja 2015 r.¹⁸ Zmierza ona do zrealizowania celu polegającego między innymi na upowszechnieniu zawierania transgranicznych umów on-line, których przedmiotem są towary i usługi oferowane konsumentom¹⁹. W dobie powszechnego dostępu do Internetu tego rodzaju umowy mogą bowiem stanowić istotny czynnik wpływający na rozwój rynku wewnętrznego UE. Rozwój ten – co dostrzega Komisja Europejska – hamowany jest na skutek braku jasnych i jednolitych przepisów prawa regulujących handel elektroniczny na terenie UE²⁰.

Strategia jednolitego rynku cyfrowego przewiduje podjęcie przez unijnego prawodawcę określonych inicjatyw legislacyjnych, zmierzających do jej urzeczywistnienia²¹. Ze względu na tematykę niniejszego opracowania, wśród wspomnianych działań legislacyjnych należy w tym miejscu wymienić przyjęcie dwóch dyrektyw kształtujących reżim odpowiedzialności z tytułu rękojmi w umowach konsumenckich: Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/770 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych i usług cyfrowych²² oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/771

¹⁴ Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych europejskich przepisów dotyczących sprzedaży, KOM (2011) 635 wersja ostateczna; dalej jako: CESL.

¹⁵ Warto nadmienić, że zgodnie z art. 7 ust. 1 projektu rozporządzenia, wspólne europejskie przepisy dotyczące sprzedaży mogły być stosowane również do umów zawieranych w obrocie profesjonalnym, w których co najmniej jedną stroną był mały lub średni przedsiębiorca.

¹⁶ M. Loos, *European harmonisation of online and distance selling of goods and the supply of digital content*, Amsterdam Law School Legal Studies Research Paper 27/2016, p. 3–4.

¹⁷ J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 190. Zob. też list prezesów konsumenckiej organizacji The European Consumer Organisation oraz organizacji przedsiębiorców Ecommerce Europe z dnia 20 lutego 2014 r.: *Joint call by consumers' organisations and e-commerce businesses to reject the Commission's proposal for a Common European Sales Law regulation*, https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2014-009_joint_letter_to_meps_on_joint_call_to_reject_cesl.pdf, 28.09.2019.

¹⁸ KOM (2015) 192 wersja ostateczna.

¹⁹ Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy, s. 2–5.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Zob. załącznik do Strategii jednolitego rynku cyfrowego dla Europy pod tytułem: *Harmonogram tworzenia jednolitego rynku cyfrowego*, s. 22 Strategii.

²² Dz.Urz. UE L 136 z dnia 22 maja 2019 r., s. 1–27; dalej jako: dyrektywa 2019/770. Zakres zastosowania przepisów tej dyrektywy obejmuje, zgodnie z jej art. 1, zagadnienia związane z niezgodnością treści

z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, zmieniającej rozporządzenie (UE) 2017/2394 oraz dyrektywę 2009/22/WE i uchylającą dyrektywę 1999/44/WE²³.

Warto już w tym miejscu wskazać, że projekt dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów ulegał znacznym modyfikacjom w toku prac legislacyjnych. Zakres zastosowania przepisów pierwotnego projektu tej dyrektywy, przedstawionego przez Komisję Europejską w dniu 9 grudnia 2015 r., miał bowiem obejmować wyłącznie umowy zawierane przez Internet lub w inny sposób na odległość²⁴. Po niemal dwóch latach, w dniu 31 października 2017 r. przedstawiony został zmieniony projekt ww. dyrektywy, który obejmował również umowy sprzedaży towarów zawierane przy jednoczesnej obecności stron²⁵. W uzasadnieniu otwierającym zmieniony projekt dyrektywy wyjaśniono, że za takim rozszerzeniem jego zakresu zastosowania zgodnie optowały zarówno Parlament Europejski oraz Rada, jak i przedstawiciele państw członkowskich²⁶. W związku z powyższym zmieniony projekt zakładał uchylenie dotychczasowej dyrektywy 1999/44 oraz zastąpienie jej nowym aktem prawnym (art. 21 zmienionego projektu). Opiszana wyżej procedura legislacyjna zakończyła się – jak już wskazano – przyjęciem w dniu 20 maja 2019 r. dyrektywy 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, która w art. 22 akapit pierwszy przewiduje uchylenie dyrektywy 1999/44 z dniem 1 stycznia 2022 r. Ustawodawcy krajowi, stosownie do art. 24 ust. 1 akapit 1 dyrektywy 2019/771, zobowiązani są przyjąć i opublikować przepisy transponujące przedmiotową dyrektywę do ich porządków prawnych do dnia 1 lipca 2021 r.

3. Uzasadnienie potrzeby przyjęcia nowej dyrektywy

Przyjęcie nowych regulacji prawnych dotyczących sprzedaży konsumenckiej uzasadniane jest przez unijnego prawodawcę trudnościami po stronie przedsiębiorców, związanymi z koniecznością dostosowywania zawieranych umów do treści odmiennych przepisów obowiązujących w poszczególnych państwach członkowskich UE. Oparcie dyrektywy 1999/44 o model harmonizacji minimalnej spowodowało,

cyfrowych lub usługi cyfrowej z umową, środkami zaradczymi przysługującymi konsumentowi w przypadku zaistnienia tej niezgodności (lub niedostarczenia treści albo usługi cyfrowej), a także kwestie związane ze zmianą dostarczanych treści cyfrowych lub świadczonej usługi cyfrowej.

²³ Dz.Urz. UE L 136, s. 28–50; dalej jako: dyrektywa 2019/771.

²⁴ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów zawieranych przez Internet lub w inny sposób na odległość z dnia 9 grudnia 2015 r., KOM (2015) 635 wersja ostateczna.

²⁵ Zmieniony projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów zawieranych przez Internet lub w inny sposób na odległość, zmieniającej rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz dyrektywę 2009/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i uchylającej dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 października 2017 r., KOM (2017) 637 wersja ostateczna. Zmieniony projekt w wersji obrazującej zmiany zaproponowane względem pierwotnego projektu dostępny jest pod adresem: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13927-2017-INIT/PL/pdf>, 26.09.2019 r.

²⁶ Zob. s. 2–3 uzasadnienia.

iż część ustawodawców krajowych skorzystało z możliwości podwyższenia poziomu ochrony konsumentów przewidzianej w tej dyrektywie. Przykładowo niektóre kraje przewidziały dłuższe niż dwuletni okresy odpowiedzialności sprzedawcy z tytułu rękojmi (m.in. Finlandia, Irlandia, Zjednoczone Królestwo)²⁷. Część ustawodawców nie wyłączała zaś możliwości odstąpienia od umowy w przypadku, w którym niezgodność towaru z umową jest nieistotna (m.in. Czechy, Estonia, Portugalia, Słowenia, Zjednoczone Królestwo)²⁸. Istotny jest też fakt, że w prawie niektórych państw członkowskich zmodyfikowana lub wyłączona została tzw. hierarchia środków zaradczych, która zakłada, że konsument w pierwszej kolejności uprawniony jest do żądania przywrócenia zgodności towaru z umową przez jego naprawę lub wymianę, a dopiero później i po spełnieniu określonych przesłanek ma możliwość obniżenia ceny albo odstąpienia od umowy (art. 3 ust. 2–6 dyrektywy 1999/44). Tego rodzaju rozwiązania przyjęto m.in. w Irlandii, Zjednoczonym Królestwie, Grecji i Portugalii²⁹, a także i w Polsce, od czasu wejścia w życie nowelizacji k.c. wprowadzonej przepisami ustawy o prawach konsumenta³⁰. Różnice w sposobie implementacji dyrektywy 1999/44 występują wśród państw członkowskich Unii Europejskiej również w zakresie istnienia lub treści obowiązków konsumenta związanych z notyfikacją stwierdzonej niezgodności towarów z umową oraz zasad związanych z rozkładem ciężaru wykazania przyczyny wadliwości towaru³¹. Tym samym zakres praw i obowiązków stron umowy konsumenckiej, składających się na reżim odpowiedzialności z tytułu rękojmi, różni się obecnie w zależności od państwa członkowskiego, którego prawo znajduje zastosowanie do danej umowy³².

Uniknięcie kosztów dostosowywania przez sprzedawcę treści umowy do przepisów obowiązujących w poszczególnych państwach UE nie jest możliwe przez zastrzeżenie w niej klauzuli wyboru prawa kraju siedziby sprzedawcy jako prawa właściwego. Wynika to z art. 6 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I)³³, który stanowi, że wybór prawa właściwego nie może pozbawić konsumenta ochrony wynikającej z przepisów prawa państwa, w którym konsument ma miejsce zwykłego pobytu, jeżeli ochrona ta nie może zostać (stosownie do przepisów prawa tego państwa) wyłączona w drodze umowy.

Przedsiębiorcy, chcąc oferować swoje towary i usługi konsumentom z innych krajów UE, muszą więc kształtować treść zawieranych przez siebie umów z uwzględnieniem

²⁷ C. Twigg-Flesner, *Consumer Sales Directive (99/44)* [w:] *EC Consumer Law Compendium – Comparative Analysis*, red. H. Schulte-Nölke, C. Twigg-Flesner, M. Ebers, Bielefeld 2007, https://ec.europa.eu/consumers/archive/cons_int/safe_shop/acquis/comp_analysis_en.pdf, 26.09.2019, p. 613.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*, p. 638–639.

³⁰ Zob. J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 227.

³¹ Zob. Commission Staff Working Document on the impacts of fully harmonised rules on contracts for the sales of goods, SWD (2017) 354 final, p. 7–8.

³² Unijny prawodawca podkreśla tę okoliczność w motywie 6 dyrektywy 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów.

³³ Dz.U. UE L 177 z dnia 4 lipca 2008 r., s. 6–16.

przepisów obowiązujących na terenie danego państwa. Z obliczeń, na które powołuje się Komisja Europejska, wynika zaś, że przeciętne koszty związane z dostosowaniem modelu działalności przedsiębiorcy do zawierania umów z konsumentami przebywającymi w innym kraju UE wynoszą około 9 tysięcy euro³⁴. Poniesienie tych kosztów może być szczególnie utrudnione dla małych i średnich przedsiębiorców³⁵. Unifikacja reżimu odpowiedzialności z tytułu rękojmi zmniejszyłaby zaś – jak podkreśla Komisja – koszty zawierania transakcji transgranicznych oraz zagwarantowałaby przedsiębiorcom pewność co do zakresu ich praw i obowiązków wynikających z umowy³⁶.

Jednocześnie, jak wynika z badań, na które powołuje się Komisja Europejska, również konsumenci odczuwają niepewność wobec nabywania towarów od przedsiębiorców zagranicznych ze względu na różnice w przepisach obowiązujących w poszczególnych państwach członkowskich UE³⁷. Ujednolicenie przepisów regulujących odpowiedzialność z tytułu rękojmi miałyby przy tym – zdaniem Komisji – doprowadzić do znacznego poszerzenia oferty produktów dostępnych do nabycia dla konsumentów z uwagi na zmniejszenie kosztów prowadzenia sprzedaży transgranicznej³⁸.

Powyższe okoliczności skłoniły europejskiego prawodawcę, aby w nowej dyrektywie 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów przyjąć model harmonizacji maksymalnej (art. 4 dyrektywy)³⁹. Celem, który dzięki temu chciała osiągnąć Komisja Europejska – jak można wnioskować z uzasadnienia zmienionego projektu nowej dyrektywy – było stworzenie jednolitego zestawu przepisów regulujących odpowiedzialność z tytułu rękojmi, który pozwoli przedsiębiorcom na prowadzenie sprzedaży towarów na podstawie tych samych postanowień umownych na terenie całej Unii⁴⁰. Osiągnięcie takiego celu mogłoby nastąpić tylko wtedy, gdy wprowadzona regulacja miałaby spójny i kompletny charakter. Ocena, czy tak rzeczywiście jest, będzie stanowiła przedmiot dalszych rozważań zawartych w niniejszym opracowaniu.

³⁴ Commission Staff Working Document on the impacts of fully harmonised rules on contracts for the sales of goods, SWD (2017) 354 final, p. 9.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ Z badań powołanych przez Komisję Europejską wynika, że różnice w prawie konsumenckim stanowią dla 57% przedsiębiorców czynnik zniechęcający do prowadzenia sprzedaży transgranicznej. Ponadto, podczas gdy 58% unijnych przedsiębiorców detalicznych deklaruje brak obaw co do prowadzenia handlu on-line, tylko około 27% z nich deklaruje taką pewność również względem transakcji z udziałem konsumentów z zagranicy. W praktyce tylko około 11% przedsiębiorców działających na terenie UE oferuje swoje towary on-line konsumentom przebywającym na terenie innych państw członkowskich. Zob. *ibidem*, p. 9–10.

³⁷ *Ibidem*, p. 10. Z przeprowadzonych ankiet wynika, że obawy te związane są przede wszystkim z brakiem pewności co do możliwości sprawnego uzyskania wymiany lub naprawy wadliwego towaru albo możliwości zwrotu takiego produktu w zamian za otrzymanie zapłaconej ceny. Konsumenci wyrażali ponadto obawy związane z tym, czy zamówiony towar zostanie dostarczony za granicę oraz z ewentualnymi zniszczeniami wynikającymi z dostawy.

³⁸ *Ibidem*, p. 13.

³⁹ Zob. też motyw 8 dyrektywy 2019/771.

⁴⁰ Zmieniony projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów zawieranych przez Internet lub w inny sposób na odległość, KOM (2017) 637 wersja ostateczna, s. 8.

4. Dyrektywa w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów a dyrektywa w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych

Zamykając ogólne rozważania w przedmiocie dyrektywy 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, warto odnieść się do relacji zachodzącej między tym aktem prawnym a równoległe procedowaną dyrektywą 2019/770 w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych. Zgodnie bowiem z założeniem unijnego prawodawcy, wyrażonym w motywach do obydwu dyrektyw (motyw 20 dyrektywy 2019/770 oraz motyw 13 dyrektywy 2019/771), powinny się one wzajemnie uzupełniać. Jednym z problemów, z którymi musiały zmierzyć się organy Unii Europejskiej w trakcie prac legislacyjnych nad ww. dyrektywami, było sformułowanie wyraźnej granicy między zakresem zastosowania obydwu aktów prawnych. W ciągu ostatnich lat powszechne w codziennym użyciu stały się bowiem przedmioty materialne, na których funkcjonalność w istotny sposób wpływają treści cyfrowe (przykładowo: inteligentne telewizory, zegarki lub lodówki, samochody z wbudowaną nawigacją, smartfony). Wobec powyższego nasuwa się pytanie, która z ww. dyrektyw powinna znajdować zastosowanie do umów sprzedaży tego rodzaju towarów.

Rozwiązanie przyjęte przez unijnego prawodawcę zakłada, że zakres zastosowania dyrektywy 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów obejmuje treści lub usługi cyfrowe zawarte w towarach lub wzajemnie z nimi powiązane w taki sposób, że brak tych treści cyfrowych lub usługi cyfrowej uniemożliwiłyby tym towarom pełnienie ich funkcji. Warunkiem zastosowania dyrektywy 2019/771 do ww. towarów jest również okoliczność, że dostarczenie treści lub usług cyfrowych nastąpiło wraz z towarem na podstawie tej samej umowy sprzedaży (art. 3 ust. 3 zdanie 2 w zw. z art. 2 pkt 5 lit. b dyrektywy). Jak wynika z motywu 15 zdanie 2 dyrektywy 2019/771, o tym, czy treści lub usługi cyfrowe są dostarczane wraz z towarami na podstawie tej samej umowy, decyduje jej treść. Wymagane jest wyraźne zastrzeżenie w umowie, że obowiązkiem sprzedawcy jest dostarczenie tych treści lub usług cyfrowych, chyba że są czymś oczywistym w przypadku towarów tego samego rodzaju i konsument może ich zasadnie oczekiwać, biorąc pod uwagę specyfikę towarów oraz publiczne oświadczenia sprzedawcy lub innych osób wymienionych w art. 7 ust. 1 lit. d dyrektywy (motyw 15 zdania 2–3 dyrektywy 2019/771). W razie wątpliwości co do tego, czy dostarczanie treści cyfrowych lub usługi cyfrowej zawartych w towarach lub wzajemnie z nimi połączonych nastąpiło w ramach umowy sprzedaży, należy uznać, że treści cyfrowe lub usługa cyfrowa są nią objęte (art. 3 ust. 3 zdanie 3 dyrektywy 2019/771). Trzeba przy tym wskazać, że dostawcą treści cyfrowych, stanowiących integralny element umowy sprzedaży oraz podlegających dyrektywie 2019/771, może być nie tylko sprzedawca towaru, lecz również osoba trzecia (motyw 15 zdanie 11 dyrektywy).

Z motywu 17 dyrektywy 2019/771 wynika natomiast, że jeżeli treści lub usługi cyfrowe zawarte w towarach dostarczane są na podstawie umowy odrębnej od umowy sprzedaży tych towarów lub ich brak nie uniemożliwiłby towarom pełnienia ich funkcji, to podlegają one przepisom dyrektywy 2019/770 w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych.

Należy przy tym wskazać, że zgodnie z art. 3 ust. 6 akapit 1 dyrektywy 2019/770 w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych, w przypadku gdy jedna umowa między przedsiębiorcą a konsumentem obejmuje pakiet zawierający elementy dostarczania treści cyfrowych lub usługi cyfrowej oraz elementy dotyczące dostarczania innych usług lub towarów, dyrektywę tę stosuje się wyłącznie do elementów umowy dotyczących treści cyfrowych lub usługi cyfrowej. Jako przykład tego rodzaju umów w motywie 33 dyrektywy 2019/770 wymieniono umowę o świadczenie usług telewizyjnej cyfrowej oraz dostarczenie sprzętu elektronicznego.

Z art. 3 ust. 4 lit. a dyrektywy 2019/771 wynika ponadto, że nie znajduje ona zastosowania do nośnika materialnego, który służy wyłącznie jako nośnik treści cyfrowych. Umowy, których przedmiotem są treści cyfrowe dostarczane na nośnikach materialnych, podlegają bowiem dyrektywie w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych na podstawie art. 3 ust. 3 tej dyrektywy, z zastrzeżeniem, że w przypadku braku dostarczenia konsumentowi nośnika treści lub usług cyfrowych zastosowanie znajdują przepisy dyrektywy 2011/83 w sprawie praw konsumenta przewidujące uprawnienie konsumenta do domagania się dostarczenia towarów bez zbędnej zwłoki, ale nie później niż w terminie 30 dni od zawarcia umowy (art. 18 dyrektywy 2011/83).

Analiza zaprezentowanych wyżej rozwiązań skłania ku przyjęciu wniosku, że rozgraniczenie zakresu zastosowania dyrektyw w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów oraz niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych może przysparzać praktycznych problemów. Na taką okoliczność zwracano uwagę już w toku prac legislacyjnych nad ww. dyrektywami⁴¹. W szczególności utrudniona może być ocena, czy brak treści lub usługi cyfrowej uniemożliwia w konkretnym przypadku towarowi pełnienie jego funkcji⁴².

Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że poddanie treści cyfrowych, które umożliwiają towarowi pełnienie jego funkcji, reżimowi dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów niezasadnie pozbawia konsumenta

⁴¹ Zob. m.in. Statement of the European Law Institute on the European Commission's proposed directive on the supply of digital content to consumers COM (2015) 634 final z dnia 7 września 2016 r., https://www.europeanlawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/ELI_Statement_on_DCD.pdf, 26.09.2019, p. 10–15.

⁴² Jeszcze na tle projektu dyrektywy 2017/770 zauważono w doktrynie, że to, co stanowi główną funkcję towaru połączonego lub powiązanego z treściami cyfrowymi, może być oceniane w bardzo rozbieżny sposób przez użytkowników tych towarów. Zob. K. Sein, *What Rules Should Apply to Smart Consumer Goods? Goods with Embedded Digital Content in the Borderland Between the Digital Content Directive and „Normal” Contract Law*, *Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law* 8/2017, p. 98.

części uprawnień związanych ze specyficznym charakterem treści cyfrowych, które przysługiwałyby mu, gdyby do umowy zastosowanie znajdowała również dyrektywa w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych. Tytułem przykładu można wskazać na obowiązek powstrzymywania się przez przedsiębiorcę od wykorzystywania treści innych niż dane osobowe, które zostały dostarczone lub wytworzone przez konsumenta w trakcie korzystania przez niego z treści cyfrowych lub usługi cyfrowej (art. 16 ust. 3 dyrektywy 2019/770) oraz uprawnienie do żądania udostępnienia konsumentowi przez przedsiębiorcę ww. treści lub danych oraz do nieodpłatnego otrzymania tych danych przez konsumenta w powszechnie używanym formacie nadającym się do automatycznego przetwarzania (art. 16 ust. 4 dyrektywy 2019/770). Ponadto w dyrektywie w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów brak jest odpowiednika art. 8 ust. 6 dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych, nakładającego na przedsiębiorcę wymóg dostarczenia treści lub usługi cyfrowej w najnowszej wersji dostępnej w chwili zawarcia umowy, chyba że strony uzgodniły inaczej. W doktrynie wyrażono jednak pogląd, że wymogi zgodności towaru z umową, przewidziane w przepisach dyrektywy 2019/771, nie zostaną spełnione w przypadku, w którym treści cyfrowe zawarte w przedmiotach materialnych lub wzajemnie z nimi połączone nie zostaną dostarczone w aktualnej wersji⁴³.

Z drugiej strony, wówczas gdy przedmiotem umowy jest dostarczenie treści lub usługi cyfrowej zapisanej na materialnym nośniku, a niezgodność treści lub usługi cyfrowej z umową wynika z przyczyny tkwiącej w tym nośniku, konsument powinien mieć możliwość skorzystania ze środków zaradczych przewidzianych w przepisach dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów (a nie tylko dyrektywy dotyczącej treści cyfrowych)⁴⁴. W takiej sytuacji utrudnione może być na przykład skorzystanie przez konsumenta z uprawnienia do żądania wymiany lub naprawy towaru. Z uwagi na specyfikę treści oraz usług cyfrowych, w dyrektywie w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych nie przewidziano tych środków zaradczych, a ich odpowiednikiem jest żądanie doprowadzenia treści lub usługi cyfrowej do zgodności z umową (art. 14 ust. 2 dyrektywy 2019/770)⁴⁵. Decyzja o sposobie jego wykonania pozostawiona została dostawcy treści cyfrowych⁴⁶. Gdyby w takiej sytuacji zastosowanie znajdowały przepisy dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, to stosownie do art. 13 ust. 2 tej dyrektywy konsument mógłby – co do zasady – wybrać między naprawą a wymianą wadliwego nośnika.

⁴³ Zob. J. Morais Carvalho, *Sale of Goods and Supply of Digital Content and Digital Services – Overview of Directives 2019/770 and 2019/771*, <https://ssrn.com/abstract=3428550>, 25.09.2019, p. 14.

⁴⁴ Statement of the European Law Institute on the European Commission's proposed directive on the supply of digital content to consumers COM (2015) 634 final, p. 12.

⁴⁵ J. Morais Carvalho, *op.cit.*, p. 18.

⁴⁶ F. Zoll, *The Remedies in the Proposals of the Online Sales Directive and the Directive on the Supply of Digital Content*, *Journal of European Consumer and Market Law* 6/2016, p. 252.

Ze względu na tego rodzaju niespójności Europejski Instytut Prawa w powołanym już stanowisku dotyczącym projektu dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych postulował, by w przepisach regulujących umowy, których przedmiotem są zarówno przedmioty materialne, jak i treści cyfrowe, wyposażyć konsumentów w uprawnienie do sięgnięcia po środki zaradcze przewidziane w jednej lub drugiej z analizowanych dyrektyw, w zależności od tego, czy przyczyna niezgodności z umową związana jest z treściami cyfrowymi, czy też z samym towarem⁴⁷.

5. Szczegółowa analiza dyrektywy 2019/771

5.1. Wymogi zgodności towaru z umową

Przybliżenie rozwiązań przyjętych przez unijnego prawodawcę w dyrektywie 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów oraz ich wpływu na prawo polskie warto rozpocząć od wskazania, iż podobnie jak w przypadku dyrektywy 1999/44, w nowej regulacji oparto się na pojęciu niezgodności towaru z umową jako przesłance odpowiedzialności z tytułu rękojmi. W odróżnieniu do swej poprzedniczki dyrektywa 2019/771 nie posługuje się jednak konstrukcją domniemania zgodności towaru z umową w razie spełnienia przez towary określonych wymogów⁴⁸. Zamiast tego treść art. 6–8 dyrektywy 2019/771 została sformułowana przez wymienienie wymogów, jakie towary powinny spełnić, aby uznać je za zgodne z umową. Wymogi te – jak podnoszą przedstawiciele polskiej i europejskiej doktryny – stanowią reguły interpretacyjne pozwalające na ustalenie treści umowy sprzedaży⁴⁹.

W dyrektywie 2019/771 warunki, które towar musi spełnić w celu uznania go za zgodny z umową, zostały wyraźnie podzielone na subiektywne, czyli odnoszące się do ustaleń stron umowy dotyczących cech towaru⁵⁰ i obiektywne, a więc oparte na usprawiedliwionych oczekiwaniach konsumenta, których podstawą nie są bezpośrednie uzgodnienia ze sprzedawcą⁵¹. W tej kolejności unijny prawodawca wymienił je w art. 6 i 7 dyrektywy 2019/771.

Subiektywne warunki zgodności towaru z umową zostały w nowej dyrektywie sformułowane w bardziej szczegółowy sposób niż w dyrektywie 1999/44. Art. 6 lit. a dyrektywy 2019/771, który odpowiada art. 2 lit. a dyrektywy 1999/44, oprócz wymogu zgodności towaru z opisem podanym przez sprzedawcę obejmuje również wymóg,

⁴⁷ Stanowisko Europejskiego Instytutu Prawa (European Law Institute) z dnia 7 września 2016 r. w przedmiocie projektu dyrektywy w sprawie dostarczania treści cyfrowych konsumentom COM (2015) 634 wersja ostateczna, p. 12.

⁴⁸ J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 192.

⁴⁹ F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 103–108; J. Morais Carvalho, *op.cit.*, p. 12.

⁵⁰ Zob. R. Mańko, *Contract Law and the Digital Single Market. Towards a new online consumer sales law?* European Parliamentary Research Service, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/568322/EPRS_IDA\(2015\)568322_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/568322/EPRS_IDA(2015)568322_EN.pdf), 15.09.2019, p. 9.

⁵¹ Zob. *ibidem* oraz J. Morais Carvalho, *op.cit.*, p. 12.

aby rodzaj, ilość⁵², jakość, a także funkcjonalność⁵³, kompatybilność⁵⁴ i interoperacyjność⁵⁵ towarów spełniała warunki wynikające z umowy. Na szczególną uwagę w tym kontekście zasługuje uwzględnienie trzech ostatnich spośród wyżej wymienionych wymogów, które są specyficzne dla treści cyfrowych, a tym samym znajdują zastosowanie do oceny zgodności z umową towarów z elementami cyfrowymi w rozumieniu art. 2 ust. 5 lit. b dyrektywy 2019/771. Nowością względem dotychczasowej dyrektywy jest też wyraźne zastrzeżenie, że towary spełniają subiektywne wymogi zgodności z umową, jeżeli dostarczone zostały wraz z wszelkimi wymaganymi w umowie sprzedaży akcesoriami i instrukcjami, w tym instrukcją instalacji (art. 6 lit. c) oraz aktualizacjami treści cyfrowych (art. 6 lit. d).

Obiektywne wymogi zgodności towarów z umową również zostały sformułowane w sposób bardziej szczegółowy w porównaniu z przepisami dyrektywy 1999/44. Ocena czy towar nadaje się do celów, do których tego samego rodzaju towary są zazwyczaj używane, ma bowiem – zgodnie z art. 7 lit. a dyrektywy 2019/771 – w stosownych przypadkach uwzględniać obowiązujące przepisy prawa, normy techniczne, a przy ich braku branżowe kodeksy postępowania stosowane w danym sektorze. Dodano przy tym przepis, zgodnie z którym w odpowiednich sytuacjach towary powinny być dostarczane wraz z akcesoriami, takimi jak opakowanie⁵⁶, instrukcja instalacji lub inne instrukcje, których konsument może zasadnie oczekiwać (art. 7 ust. 1 lit. c dyrektywy). Art. 7 ust. 1 lit. d dyrektywy 2019/771 również został rozbudowany względem odpowiadającego mu w dyrektywie 1999/44 art. 2 ust. 2 lit. d. Wśród cech towarów, których konsument może zasadnie oczekiwać biorąc pod uwagę ich specyfikę oraz publiczne oświadczenia sprzedawcy, producenta i innych podmiotów uczestniczących w łańcuchu transakcji sprzedaży, w nowej dyrektywie wymieniono też ilość towarów a także ich trwałość, funkcjonalność, kompatybilność oraz zapewniane bezpieczeństwo. Istotna jest też okoliczność, że sprostowanie publicznych zapewnień, o których wyżej mowa, uwolni sprzedawcę od odpowiedzialności z tytułu rękojmi tylko wtedy,

⁵² Ocena, czy na tle przepisów dyrektywy 1999/44 wystąpienie braków ilościowych stanowi niezgodność towaru z umową, czy też przypadek częściowego niewykonania zobowiązania, była przedmiotem rozważań przedstawicieli doktryny. Zob. m.in. J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 221–222 i powołana tam literatura.

⁵³ Zgodnie z art. 2 pkt 9 dyrektywy 2019/771 funkcjonalność oznacza zdolność towarów do pełnienia ich funkcji z uwzględnieniem przeznaczenia tych towarów.

⁵⁴ Zgodnie z art. 2 pkt 8 dyrektywy 2019/771 kompatybilność oznacza zdolność towarów do współdziałania ze sprzętem komputerowym i oprogramowaniem, z którymi zazwyczaj używa się towarów tego samego rodzaju, bez konieczności przekształcania towarów, sprzętu komputerowego lub oprogramowania.

⁵⁵ Zgodnie z art. 2 pkt 10 dyrektywy 2019/771 interoperacyjność oznacza zdolność towarów do współdziałania ze sprzętem komputerowym i oprogramowaniem innymi niż te, z którymi zazwyczaj używa się towarów tego samego rodzaju.

⁵⁶ Problem ewentualnej niezgodności towaru z umową wynikającej z wadliwego opakowania towaru nie został wyraźnie rozstrzygnięty w przepisach dyrektywy 1999/44. Zob. M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 4 ustęp 1 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 3.

gdy dokonane zostanie w taki sam lub porównywalny sposób do tego, w jaki zostało złożone (art. 7 ust. 2 lit. b dyrektywy 2019/771)⁵⁷.

Dodatkowym, specyficznym dla towarów z elementami cyfrowymi, obiektywnym wymogiem zgodności z umową jest zapewnienie przez sprzedawcę, by konsument był informowany o aktualizacjach (w tym aktualizacjach zabezpieczeń) niezbędnych do zachowania przez towary stanu zgodnego z umową oraz aby te aktualizacje były dostarczane konsumentowi przez odpowiedni okres ustalany na podstawie art. 7 ust. 3 lit. a i b dyrektywy 2019/771. Po dostarczeniu tych aktualizacji konsument powinien je zainstalować w rozsądnym terminie, aby nie utracić uprawnień wynikających z przepisów implementujących dyrektywę (art. 7 ust. 3–4 dyrektywy). W doktrynie wyrażono jednak wątpliwość, czy słuszne jest obarczanie sprzedawcy towaru odpowiedzialnością z tytułu rękojmi za brak dostarczania aktualizacji połączonych lub powiązanych z towarem treści cyfrowych w sytuacji, gdy odpowiedzialnym za aktualizacje jest dostawca treści cyfrowych⁵⁸.

Odrębnie od wymogów sklasyfikowanych jako subiektywne i obiektywne unijny prawodawca uregulował przypadek, w którym niezgodność z umową wynika z wadliwej instalacji towaru (art. 8 dyrektywy 2019/771). Treść tego przepisu pozostaje zbieżna z treścią art. 2 ust. 5 dyrektywy 1999/44, z tym że w art. 8 lit. b wyraźnie zastrzeżono, że w przypadku wadliwej instalacji towarów z elementami cyfrowymi sprzedawca ponosi odpowiedzialność również wtedy, gdy niezgodność towaru z umową wynika z instrukcji dostarczonej przez dostawcę treści lub usługi cyfrowej.

Nowa dyrektywa 2019/771 usuwa wyrażane dotychczas w doktrynie wątpliwości co do tego, czy harmonizacją na poziomie unijnym objęta jest odpowiedzialność sprzedawcy za wady prawne rzeczy sprzedanej⁵⁹. Art. 9 tej dyrektywy wyraźnie bowiem potwierdza, że niezgodność z umową występuje w przypadku, w którym możliwość korzystania z towarów jest ograniczona lub wyłączona ze względu na naruszenie praw osób trzecich, a zwłaszcza praw własności intelektualnej. Unijny prawodawca przewidział przy tym możliwość utrzymania lub wprowadzenia przez ustawodawców krajowych przepisów, zgodnie z którymi umowy sprzedaży towarów obarczonych tego rodzaju wadami są nieważne lub wzruszalne⁶⁰.

Polski ustawodawca sformułował wymogi zgodności towaru z umową w art. 556¹ § 1–3 k.c. Artykuł ten ujmuje je od strony negatywnej (a więc odmiennie od techniki zastosowanej w art. 6–7 dyrektywy 2019/771), wskazując kategorie przypadków,

⁵⁷ W odniesieniu do art. 2 ust. 4 tiret drugie dyrektywy 1999/44 oraz implementującego go art. 557 § 3 k.c. przedstawiciele doktryny wyrażali wątpliwości co do tego, w jaki sposób oraz wobec kogo ma zostać dokonane sprostowanie. Zob. J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 220.

⁵⁸ Zob. K. Sein, *op.cit.*, p. 99.

⁵⁹ Nie jest to jasne na gruncie przepisów dyrektywy 1999/44. Zob. J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 192. Niektórzy przedstawiciele doktryny są zdania, że jej przepisy dotyczą również wad prawnych. Zob. J. Smits, *The New EU Proposal for Harmonised Rules for the Online Sales of Tangible Goods (COM 2015) 635*, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2731811, 26.09.2019, p. 9.

⁶⁰ J. Morais Carvalho, *op.cit.*, p. 4.

w których rzecz jest niezgodna z umową. Analizując systematykę powołanego artykułu, można dojść do wniosku, że poszczególne kryteria niezgodności towaru z umową nie zostały w nim podzielone na subiektywne i obiektywne, tak jak ma to miejsce w dyrektywie 2019/771. Tytułem przykładu – w art. 556¹ § 1 pkt 1 umieszczono zarówno kryterium subiektywne (brak właściwości, którą rzecz tego samego rodzaju powinna mieć ze względu na cel oznaczony w umowie), jak i obiektywne (brak właściwości ze względu na cel wynikający z okoliczności lub przeznaczenia)⁶¹.

Implementacja nowej dyrektywy w analizowanym kontekście wymagała będzie przede wszystkim wprowadzenia do przepisów k.c. opisanych wyżej dodatkowych wymogów związanych z treściami cyfrowymi. Wyraźne rozdzielenie przez unijnego prawodawcę subiektywnych oraz obiektywnych wymogów zgodności towaru z umową może zaś stanowić asumpt dla polskiego ustawodawcy do uporządkowania systematyki art. 556¹ k.c. Maksymalna harmonizacja przepisów dotyczących zasad ustalania wymogów zgodności towaru z umową przewidziana w nowej dyrektywie wymusi przy tym niekorzystną dla konsumenta zmianę § 1 pkt 3 analizowanego przepisu. Przewiduje on, że towar jest niezgodny z umową, jeżeli rzecz sprzedana nie nadaje się do celu⁶², o którym konsument poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżenia co do takiego przeznaczenia. Tymczasem zarówno dotychczasowa dyrektywa 1999/44 (art. 2 ust. 2 lit. b), jak i nowa dyrektywa 2019/771 (art. 6 lit. b) przewidują, że sprzedawca musi zaakceptować ów szczególny cel, aby później konsument mógł powoływać się na niezgodność towaru z umową w związku z brakiem przydatności towaru do tego celu. W doktrynie trafnie wskazano, że implementacja wspomnianego wyżej art. 2 ust. 2 lit. b dyrektywy 1999/44 do prawa polskiego nastąpiła z korzystną dla konsumenta modyfikacją, która pozwala na stwierdzenie niezgodności towaru z umową w przypadku, w którym sprzedawca zaniecha odniesienia się do podanego przez konsumenta celu nabycia towaru⁶³. Wprowadzenie tej zmiany było dopuszczalne w związku z modelem harmonizacji minimalnej przyjętym w dyrektywie 1999/44. Maksymalna harmonizacja przepisów dyrektywy 2019/771 wymaga więc dostosowania analizowanego przepisu k.c. do art. 6 lit. b nowej dyrektywy, z korzyścią dla sprzedawcy.

Warto też zauważyć, że wśród osób, których zapewnienia mogą kształtować usprawiedliwione oczekiwania konsumenta co do cech towaru będącego przedmiotem umowy, art. 556¹ § 2 k.c. wymienia również osobę, która przedstawia się jako producent towaru przez umieszczenie na rzeczy sprzedanej swojej nazwy, znaku towarowego

⁶¹ Zwrócono na to uwagę w doktrynie. Zob. F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 115–120.

⁶² Powołany przepis k.c. niezasadnie pomija wynikające z art. 2 ust. 2 lit. b dyrektywy 1999/44 zastrzeżenie, że chodzi o szczególny (niebędący typowym) cel, do którego rzecz ma być używana zgodnie z zamiarem konsumenta. Zob. M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 4 ustęp 2 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 6.

⁶³ R. Trzaskowski, *Komentarz do art. 556¹ ustawy Kodeks cywilny [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom IV. Zobowiązania. Część szczegółowa*, red. J. Gudowski, LEX 2017, uwaga 18; F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 115–120.

lub innego oznaczenia⁶⁴. Taki podmiot nie został jednak wymieniony w normującym tę kwestię art. 7 ust. 1 lit. d dyrektywy 2019/771. Z uwagi na fakt, że dyrektywa ta nie zawiera przepisu upoważniającego ustawodawców krajowych do rozszerzenia kręgu osób, których zachowania mogą kształtować przesłanki oceny zgodności towaru z umową, analizowany przepis k.c. wymagał będzie zawężenia.

Zamykając rozważania poświęcone problematyce wymogów zgodności towarów z umową, należy odnieść się do problemu świadomości konsumenta, że nabywany towar nie spełnia tych wymogów. Art. 2 ust. 3 dotychczasowej dyrektywy 1999/44 przewiduje, że niezgodność z umową nie występuje w przypadku, gdy konsument w chwili zawarcia umowy był świadomy istnienia niezgodności towaru z umową lub nie mógł być – racjonalnie rzecz biorąc – nieświadomy jej istnienia⁶⁵. Znacznie zmodyfikowanym odpowiednikiem tego przepisu jest art. 7 ust. 5 dyrektywy 2019/771⁶⁶. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli w chwili zawarcia umowy sprzedaży konsument wyraźnie został poinformowany, że konkretna cecha towarów odbiega od obiektywnych wymogów zgodności z umową oraz wyraźnie i odrębnie zaakceptował to odstępstwo, to niezgodność towaru z umową ze względu na naruszenie tych wymogów nie zachodzi. Przyjęcie takiego rozwiązania znacznie poprawi sytuację konsumenta, również na podstawie przepisów prawa polskiego⁶⁷. Art. 557 § 1 k.c. przewiduje obecnie, że odpowiedzialność z tytułu rękojmi nie powstaje w przypadku, w którym konsument wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy (ciężar wykazania tej okoliczności spoczywa na sprzedawcy⁶⁸). Implementacja art. 7 ust. 5 dyrektywy 2019/771 do przepisów k.c. sprawi zaś, że przedsiębiorca w celu zwolnienia się od odpowiedzialności z tytułu rękojmi będzie musiał wykazać, że wyraźnie poinformował konsumenta o tym, że konkretna cecha towaru odbiega od obiektywnych wymogów zgodności z umową, a ponadto że konsument udzielił wyraźnej i odrębnej zgody na to odstępstwo. Jak wskazuje się w doktrynie, do spełnienia przesłanek uchylenia się przez sprzedawcę od tej odpowiedzialności nie będzie wystarczające zamieszczenie informacji o niezgodności i jej charakterze, jak też oświadczenia o wyrażeniu zgody przez konsumenta we wzorcu umownym⁶⁹. Nasuwa

⁶⁴ W doktrynie nazywa się ten podmiot „quasi-producentem”. Zob. M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 4 ustęp 4 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 3.

⁶⁵ Odnosi się to również do przypadku, gdy brak zgodności wynika z materiałów dostarczonych przez konsumenta, co ma znaczenie dla odpowiedzialności z tytułu rękojmi ponoszonej przez dostawcę oraz przyjmującego zamówienie do wykonania dzieła. Zob. J. Kozińska, *Komentarz do artykułu 638 Kodeksu cywilnego [w:] Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg). Komentarz*, red. B. Kaczmarek-Templin, P. Stec, D. Szostek, Warszawa 2014, uwaga 2.

⁶⁶ Zob. na tle art. 4 ust. 3 zmienionego projektu dyrektywy 2019/771 J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 192.

⁶⁷ Tak też w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771 M. Loos, *op.cit.*, p. 10.

⁶⁸ Zob. m.in. K. Haładaj, *Komentarz do artykułu 557 Kodeksu cywilnego [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III B Zobowiązania. Część szczegółowa. Ustawa o terminach zapłaty*, red. K. Osajda, Warszawa 2017, uwaga 2.

⁶⁹ Zob. w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771 F. Graf von Westphalen, *Some Thoughts on the Proposed Directive on Certain Aspects Concerning Contracts for the Sales of Goods*, *Journal of European Consumer and Market Law* 2/2018, p. 70.

się jednak wątpliwość, czy analizowany przepis nie jest zbyt daleko idący. Jak wyżej wskazano, art. 557 § 1 k.c. (i tak korzystniejszy dla konsumenta od art. 2 ust. 3 dyrektywy 1999/44) wyłącza odpowiedzialność z tytułu rękojmi wówczas, gdy konsument wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy. Natomiast według nowej dyrektywy, w przypadku w którym konsument wiedział o niezgodności towaru z umową (z jakiegokolwiek źródła) w chwili zawarcia umowy, a sprzedawca nie zachował wymogów pozwalających mu na zwolnienie się z odpowiedzialności wynikającej z rękojmi, to odpowiedzialność nie zostanie wyłączona. Można argumentować, że wystarczająca dla zapewnienia skutecznej ochrony praw konsumenta byłaby reguła aktualnie obowiązująca w prawie polskim, zgodnie z którą wiedza konsumenta o wadzie w chwili zawarcia umowy wyklucza odpowiedzialność sprzedawcy.

5.2. Termin na stwierdzenie niezgodności towaru z umową oraz terminy przedawnienia i wygaśnięcia uprawnień z tytułu rękojmi

Warto też zaznaczyć, że nowa dyrektywa 2019/771 nie modyfikuje terminu na stwierdzenie niezgodności towaru z umową, ograniczającego w czasie odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi. Termin ten wynosi dwa lata od chwili dostawy towarów (art. 10 ust. 1 dyrektywy). Ustawodawcy krajowi mogą jednak utrzymać lub wprowadzić dłuższy okres odpowiedzialności (art. 10 ust. 3 dyrektywy). To odstępstwo osłabiające maksymalną harmonizację przepisów nowej dyrektywy pojawiło się dopiero w jej ostatecznym tekście. Zarówno pierwotny projekt dyrektywy z dnia 9 grudnia 2015 r., jak i zmieniony projekt z dnia 31 października 2017 r. nie przewidywały możliwości wydłużenia tego terminu przez państwa członkowskie, co spotkało się z krytyką przedstawicieli doktryny⁷⁰. W ustawodawstwie niektórych państw członkowskich przewidziano bowiem dłuższy okres trwania odpowiedzialności sprzedawcy za niezgodność towaru z umową⁷¹. Ograniczenie maksymalnej harmonizacji w zakresie terminu na stwierdzenie wady jest istotne również dla prawa polskiego, ponieważ zgodnie z art. 568 § 6 k.c. upływ tego terminu nie prowadzi do wygaśnięcia uprawnień z tytułu rękojmi w przypadku, w którym sprzedawca podstępnie zataił wadę. Powołany przepis zawiera regułę, która nie została przewidziana w prawie unijnym. Wprowadzenie jej do k.c. było dopuszczalne z uwagi na minimalną harmonizację przewidzianą w dyrektywie 1999/44⁷², a na jej dalsze utrzymanie pozwala wskazany wyżej art. 10 ust. 3 nowej dyrektywy 2019/771. Podobnie należy ocenić art. 568¹ k.c. wydłużający termin na stwierdzenie wady w przypadku, w którym termin przydatności rzeczy określony przez sprzedawcę lub producenta kończy się po upływie dwóch lat od dnia wydania rzeczy kupującemu.

⁷⁰ Podniesiono, że konsument kupując urządzenia takie jak zmywarka, lodówka czy nowy samochód może zasadnie oczekiwać, że będzie nich korzystał przez okres dłuższy niż 2 lata. Zob. M. Loos, *op.cit.*, p. 8.

⁷¹ Zob. przypis 27.

⁷² Tak w odniesieniu do art. 10 ust. 4 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej (której przewidywał podobną regułę) M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 10 ustęp 4 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 1.

Zgodne z nową dyrektywą 2019/771 są również przepisy k.c. regulujące termin przedawnienia roszczeń o wymianę i naprawę rzeczy (art. 568 § 2 k.c.) oraz wygaśnięcia uprawnień prawokształtujących do obniżenia ceny i odstąpienia od umowy (art. 568 § 3 k.c.). Wynika to z faktu, że art. 10 ust. 4 dyrektywy 2019/771 stawia ustawodawcom krajowym wymaganie, aby bieg terminów przedawnienia nie kończył się przed upływem terminu na stwierdzenie niezgodności towaru z umową.

Na marginesie warto dodać, że w przypadku umów sprzedaży towarów z elementami cyfrowymi, przewidujących dostarczanie treści lub świadczenie usług cyfrowych w sposób ciągły przez okres dłuższy niż dwa lata, sprzedawca odpowiada za niezgodność treści lub usługi cyfrowej z umową, która wystąpiła lub ujawniła się w czasie, w którym zgodnie z umową treści te lub usługa miały być dostarczane (art. 10 ust. 2 zd. 2 dyrektywy).

Nowa dyrektywa 2019/771, podobnie jak dotychczasowa dyrektywa 1999/44, odwołuje się w swoich przepisach do momentu dostawy towarów do konsumenta jako chwili wyznaczającej początek biegu terminów na skorzystanie z uprawnień przysługujących z tytułu rękojmi (art. 10 ust. 1 dyrektywy 2019/771 oraz art. 5 ust. 1 dyrektywy 1999/44). Przepisy tych dyrektyw nie zawierają jednak definicji pojęcia dostawy. Z motywu 38 dyrektywy 2019/771 wynika, że pozostawiono tę kwestię do uregulowania w prawie krajowym, przy czym powinno to nastąpić bez uszczerbku dla przepisów dyrektywy 2011/83 o prawach konsumenta, dotyczących przejścia ryzyka utraty lub uszkodzenia towarów. Polski ustawodawca, regulując tę kwestię w art. 559 k.c., przewidział, że odpowiedzialność z tytułu rękojmi dotyczy wad, które istnieją w chwili przejścia niebezpieczeństwa na kupującego lub wynikają z przyczyny tkwiącej już wtedy w rzeczy sprzedanej. Przepis ten odsyła więc do art. 548 § 3 k.c., który stanowi implementację art. 20 powołanej wyżej dyrektywy 2011/83 o prawach konsumenta⁷³. Zgodnie ze wspomnianym przepisem, w przypadku konsumenckiej sprzedaży wysyłkowej niebezpieczeństwo przypadkowego zniszczenia lub utraty rzeczy przechodzi na konsumenta z chwilą jej wydania kupującemu. Wyjątek stanowi sytuacja, w której sprzedawca nie miał wpływu na wybór przewoźnika przez konsumenta (wówczas ryzyko przechodzi na kupującego z chwilą wydania towaru wybranemu przez niego przewoźnikowi). Dlatego, moim zdaniem, aktualnie obowiązująca polska regulacja jest w tym zakresie zgodna z nową dyrektywą 2019/771.

Odnosząc się do zagadnień związanych z terminem na stwierdzenie niezgodności towaru z umową trzeba jeszcze wskazać, że w motywie 40 dyrektywy 2019/771 unijny prawodawca doprecyzował, że w przypadkach, w których zgodnie z umową sprzedaży towary mają zostać zainstalowane przez sprzedawcę lub na odpowiedzialność sprzedawcy, należy uznać je za dostarczone konsumentowi po ukończeniu instalacji. Ten moment wyznaczy więc początek biegu terminu na stwierdzenie wady towarów, które były przedmiotem ustalonej ze sprzedawcą instalacji.

⁷³ Zob. J. Jezioro, *Komentarz do artykułu 548 Kodeksu cywilnego* [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2019, uwaga 2.

5.3. Domniemanie, że stwierdzona niezgodność lub jej przyczyna istniała w chwili dostawy towaru

Jedną z najbardziej korzystnych dla konsumenta zmian wynikających z nowej dyrektywy 2019/771 jest wydłużenie okresu domniemania, że stwierdzona niezgodność towaru z umową istniała w momencie dostawy towarów. Zgodnie z art. 11 ust. 1 tej dyrektywy domniemanie to dotyczy niezgodności ujawnionej w ciągu jednego roku od momentu dostawy, podczas gdy art. 5 ust. 3 dyrektywy 1999/44 przewidywał okres sześciomiesięczny⁷⁴. Warto jednocześnie nadmienić, że zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2019/771 ustawodawcy krajowi mogą utrzymać lub wprowadzić okres dwuletni (zamiast rocznego).

Art. 556² k.c. również przewiduje roczny okres domniemania. Fakt, że polski przepis domniemaniem obejmuje też istnienie przyczyny niezgodności towaru z umową w chwili wydania rzeczy, jest zgodny z prawem unijnym (i pozostanie zgodny po upływie terminu na implementację dyrektywy 2019//71), co potwierdza orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej⁷⁵. W powołanym wyżej przepisie dyrektywy 2019/771 wyraźnie jednak zastrzeżono, że domniemanie nie znajduje zastosowania wówczas, gdy nie można go pogodzić ze specyfiką towarów lub charakterem braku zgodności z umową. Podobną regułą przewiduje też art. 5 ust. 3 dyrektywy 1999/44. Pomimo tego polski ustawodawca nie umieścił jej w przepisach kodeksu cywilnego. Niektórzy z przedstawicieli doktryny przyjmują, że nie prowadzi to do odmiennych skutków niż przewidziane w dyrektywie 1999/44, ponieważ ciężar wykazania, że domniemanie istnienia wady w chwili dostawy nie może znaleźć zastosowania ze względu na specyfikę towaru lub charakter niezgodności i tak spoczywałby na sprzedawcy⁷⁶. Wyrażany jest również pogląd odmienny, zgodnie z którym domniemanie z art. 556² jest bezwarunkowe, a polski ustawodawca wprowadził w tym zakresie szerszą ochronę konsumentów, niż wynikająca z dyrektywy 1999/44⁷⁷. Moim zdaniem trafny jest pierwszy z przedstawionych poglądów, ponieważ dyrektywa (nawet oparta na maksymalnej harmonizacji – tak jak dyrektywa 2019/771) wiąże ustawodawców krajowych co do jej rezultatu (art. 288 akapit 3 TFUE). Tym samym można uznać, że art. 556² k.c. nie będzie naruszał przepisów dyrektywy 2019/771.

⁷⁴ Warto przy tym wskazać, że w projekcie przewidywano jeszcze dalej idące wydłużenie tego okresu (do dwóch lat). Zob. art. 8 ust. 3 zmienionego projektu dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów z dnia 31 października 2017 r.

⁷⁵ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: TSUE lub Trybunał) z dnia 4 czerwca 2015 r. w sprawie C-497/13 *Faber*, ECLI:EU:C:2015:357, pkt 66–75; F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 149–164.

⁷⁶ Zob. J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 225. Za takim poglądem na tle podobnego art. 4 ust. 1 s.w.s.k. opowiedziała się również M. Pecyna, wskazując, że charakter niezgodności towaru z umową może spowodować, że domniemanie istnienia wady lub jej przyczyny w chwili wydania rzeczy nie będzie możliwe do zastosowania. Zob. M. Pecyna, *Komentarz do art. 4 ust. 1 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 9.

⁷⁷ E. Habryn-Motawska, *Niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej*, Warszawa 2010, s. 48.

Przepisy dyrektywy 2019/771 związane z domniemaniem, że stwierdzona wada istniała w chwili dostawy, obejmują wyjątek mający związek ze specyfiką umów sprzedaży towarów z elementami cyfrowymi. Zgodnie z art. 11 ust. 3 tej dyrektywy w przypadku, w którym umowa przewiduje dostarczanie treści lub usługi cyfrowej w sposób ciągły przez określony czas, ciężar wykazania, że niezgodność towaru z umową nie występuje, spoczywa na sprzedawcy przez cały okres, w którym treści lub usługa cyfrowa mają być dostarczane. Polskie przepisy regulujące analizowane domniemanie będą więc musiały zostać uzupełnione o tę regułę.

5.4. Środki zaradcze przysługujące w przypadku niezgodności towaru z umową

Katalog środków zaradczych przysługujących konsumentowi w razie niezgodności towaru z umową zawarty został w art. 13 ust. 1 dyrektywy 2019/771. Wśród nich należy wymienić żądanie doprowadzenia towaru do zgodności z umową (polegającego na wymianie lub naprawie towaru), otrzymanie proporcjonalnego obniżenia ceny oraz odstąpienie od umowy.

Niezwykle istotny dla prawa polskiego jest fakt, iż dyrektywa 2019/771 utrzymuje przyjętą w art. 3 ust. 3–5 dyrektywy 1999/44 sekwencję środków zaradczych przysługujących konsumentowi. Oznacza to, że warunkiem skorzystania przez konsumenta z niektórych uprawnień (obniżenie ceny oraz odstąpienie od umowy) jest co do zasady uprzednie zażądanie doprowadzenia towaru do stanu zgodnego z umową przez naprawę lub wymianę⁷⁸. Maksymalna harmonizacja przepisów nowej dyrektywy wymusza wobec powyższego zmiany w ustawodawstwie kilku państw członkowskich (w tym Polski), których prawo krajowe nie przewiduje hierarchii środków zaradczych lub reguluje ją inaczej niż unijny prawodawca⁷⁹. Objęcie hierarchii uprawnień z tytułu rękojmi maksymalną harmonizacją może być z perspektywy polskiego ustawodawcy traktowane jako uciążliwe z tego względu, że – jak już wyżej wspomniano – jednym z celów dokonanej w 2014 r. przebudowy polskiego reżimu rękojmi było zunifikowanie modelu odpowiedzialności z tego tytułu dla umów konsumenckich oraz pozostałych.

Zgodnie z art. 560 § 1 zd. 1 k.c. kupujący (niezależnie od tego, czy jest konsumentem) może natychmiast po stwierdzeniu wady złożyć oświadczenie o obniżeniu ceny⁸⁰ lub odstąpieniu od umowy (z których skorzystanie na podstawie dyrektywy 2019/771 nie byłoby co do zasady możliwe na tym etapie), przy czym sprzedawca dysponuje kontruprawnieniem, polegającym na doprowadzeniu do utrzymania w mocy umowy sprzedaży na skutek wykonania wymiany lub naprawy rzeczy w sposób niezwłoczny oraz bez nadmiernych niedogodności dla konsumenta. Owo kontruprawnienie nie przysługuje jednak w przypadku, gdy rzecz była już naprawiana lub wymieniana oraz gdy sprzedawca nie dokonał naprawy lub wymiany zgodnie z przepisami k.c. (art. 560 § 1 zd. 2 k.c.). Polski ustawodawca dąży więc do tego,

⁷⁸ Zob. art. 8 ust. 1 oraz ust. 4 s.w.s.k., w których zastosowana była sekwencja uprawnień przysługujących konsumentowi.

⁷⁹ J. Morais Carvalho, *op.cit.*, p. 18.

⁸⁰ Uprawnienie do odstąpienia nie przysługuje jednak wtedy, gdy wada jest nieistotna, o czym stanowi art. 560 § 4 k.c.

by sprzedawca otrzymał szansę prawidłowego wykonania umowy. Na podobnym założeniu oparta jest sekwencja uprawnień konsumenta przewidziana w prawie unijnym⁸¹, niemniej jednak polska regulacja odbiega od niej na korzyść konsumenta, a tym samym – z uwagi na maksymalną harmonizację przepisów dyrektywy 2019/771 – będzie musiała zostać zmodyfikowana.

Unijny prawodawca przewidział przy tym pewien zakres swobody dla krajowych ustawodawców, pozwalając na wprowadzenie lub utrzymanie innych środków zaradczych niż uregulowane w dyrektywie 2019/771. Zgodnie z art. 3 ust. 7 zd. 1 tej dyrektywy pozostaje ona bez wpływu na przepisy krajowe, które pozwalają konsumentowi na wybór dowolnego środka zaradczego w krótkim terminie od dostawy towaru niezgodnego z umową, który nie powinien przekraczać 30 dni. Przepis ten nawiązuje do środka prawnego znanego prawu Zjednoczonego Królestwa, tzw. *short-term right to reject*⁸². Ponadto w art. 3 ust. 7 zd. 2 dyrektywy 2019/771 unijny prawodawca zastrzegł, że nie wpływa ona również na przepisy, które nie są specyficzne dla umów konsumenckich, a które wyposażają konsumentów w szczególne środki zaradcze przysługujące w przypadku stwierdzenia określonych rodzajów wad, niewidocznych w chwili zawarcia umowy⁸³. Tym samym polski ustawodawca będzie mógł w zgodzie z przepisami dyrektywy 2019/771 skorzystać z uprawnienia do wprowadzenia opisanych wyżej rodzajów środków zaradczych.

Nowa dyrektywa uprawnia ponadto konsumenta do wstrzymania się z częścią płatności pozostałą do uiszczenia na rzecz sprzedawcy, dopóki ten nie przywróci zgodności wadliwych towarów z umową. Warunki i zasady korzystania z tego prawa pozostawiono do uregulowania ustawodawcom krajowym (art. 13 ust. 6 dyrektywy 2019/771)⁸⁴. Państwa członkowskie są też upoważnione do przyjęcia przepisów rozstrzygających kwestię, czy i w jakim zakresie przyczynienie się konsumenta do braku zgodności z umową ma wpływ na możliwość korzystania przez niego ze środków zaradczych

⁸¹ J. Luzak, *A storm in a teacup? On consumers' remedies for non-conforming goods after Weber and Putz*, Centre for the Study of European Contract Law. Working Paper Series 4/2015, p. 2. Zob. też motyw 50 do dyrektywy 2019/771.

⁸² Zgodnie z art. 19, 20 oraz 22 Consumer Rights Act 2015 konsument jest uprawniony do odstąpienia od umowy w terminie 30 dni od dnia otrzymania wadliwego towaru, bez konieczności korzystania z uprawnienia do żądania naprawy lub wymiany rzeczy. Zob. szerzej w tym kontekście, w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771, H. Beale, *Scope of application and general approach of the new rules for contracts in the digital environment*, http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/4a1651c4-0db0-4142-9580-89b47010ae9f/pe_536.493_print.pdf, 26.09.2019, p. 19 oraz Ch. Twigg-Flesner, *Consumer sales law in the United Kingdom* [w:] G. Howells, Ch. Twigg-Flesner, H.-W. Micklitz, C. Lei, *Comparative Consumer Sales Law*, Nowy Jork 2018, p. 133–138.

⁸³ Tego rodzaju środki ochrony prawnej przewidziano na przykład w prawie Zjednoczonego Królestwa (chodzi o tak zwane *equitable remedies*). Zob. Oświadczenie Zjednoczonego Królestwa z dnia 12 kwietnia 2019 r. złożone w trakcie prac legislacyjnych nad dyrektywą 2019/771, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_8087_2019_REV_1_ADD_1&from=EN, 27.09.2019.

⁸⁴ W doktrynie prawa polskiego wskazuje się, że konsument jest uprawniony do wstrzymania się ze spełnieniem świadczenia do czasu otrzymania rzeczy zgodnej z umową na podstawie art. 488 § 2 k.c. Zob. F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 212–214.

przewidzianych na okoliczność niezgodności towaru z umową (art. 13 ust. 7 dyrektywy 2019/771)⁸⁵.

5.5. Uprawnienie do żądania doprowadzenia towaru do zgodności z umową

Analiza art. 13 ust. 1 oraz ust. 2 dyrektywy 2019/771 pozwala na stwierdzenie, że podstawowym środkiem zaradczym przysługującym konsumentowi na podstawie tej dyrektywy jest prawo żądania doprowadzenia towarów do zgodności z umową. Zadośćuczynienie temu żądaniu może polegać na wymianie albo na naprawie rzeczy. Sprzedawca, zgodnie z art. 13 ust. 3 dyrektywy 2019/771, może jednak odmówić doprowadzenia towarów do stanu zgodnego z umową w przypadku, gdy naprawa oraz wymiana są niemożliwe lub wiązałyby się z niewspółmiernymi kosztami dla sprzedawcy, biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności, w tym wartość, jaką miałyby towary zgodne z umową oraz znaczenie braku zgodności. Takiego rozwiązania nie przewidywała dyrektywa 1999/44, której przepisy (art. 3 ust. 3) nie pozwalały sprzedawcy na odmowę dokonania naprawy lub wymiany w sytuacji, w której koszt tych czynności byłby niewspółmierny sam w sobie (a nie w odniesieniu do kosztów drugiego z wyżej wymienionych środków zaradczych)⁸⁶. Art. 13 ust. 3 dyrektywy 2019/771 przewiduje więc możliwość powołania się przez sprzedawcę na tak zwaną nieproporcjonalność bezwzględną⁸⁷. Powołane wyżej przepisy dyrektywy 1999/44 pozwalają zaś sprzedawcy na odmowę dokonania naprawy lub wymiany z powołaniem się wyłącznie na zarzut nieproporcjonalności względnej⁸⁸.

Jeżeli jednak nie zachodzą przesłanki odmowy doprowadzenia przez sprzedawcę towarów do stanu zgodnego z umową lub sprzedawca nie korzysta z uprawnienia do odmowy, to konsument może wybrać między wymianą lub naprawą, chyba że wybrana przez niego forma doprowadzenia towaru do stanu zgodnego z umową byłaby niemożliwa lub niewspółmiernie kosztowna dla sprzedawcy w porównaniu z drugą, biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności sprawy⁸⁹.

W dyrektywie 2019/771 uregulowano również niektóre szczegółowe problemy dotyczące doprowadzenia towarów do zgodności z umową. Art. 14 ust. 4 dyrektywy przewiduje regułę, zgodnie z którą konsument nie jest zobowiązany do zapłaty za normalne używanie towarów w okresie poprzedzającym wymianę. Kwestia ewentualnej zapłaty za korzystanie z towaru przed jego wymianą nie była wyraźnie uregulowana w dyrektywie 1999/44, niemniej jednak TSUE w wyroku z dnia 17 kwietnia 2008 r.

⁸⁵ Jako przykład przyczynienia się konsumenta do braku zgodności towaru z umową sprzedaży podaje się w doktrynie sytuację, w której pomimo stwierdzenia niezgodności korzysta on dalej z rzeczy, co prowadzi do pogorszenia jej stanu, a tym samym do zwiększenia kosztów naprawy. Zob. F. Graf von Westphalen, *op.cit.*, p. 72.

⁸⁶ Zob. m.in. M. Grochowski, *Sprzedaż konsumencka – koszty reklamacji*, Monitor Prawniczy 10/2010, s. 583; F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 301–307.

⁸⁷ J. Morais Carvalho, *op.cit.*, p. 18–19.

⁸⁸ F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 301–307.

⁸⁹ Wśród tych okoliczności unijny prawodawca wymienia wartość, jaką miałyby towary, gdyby nie wystąpił brak zgodności z umową (art. 13 ust. 2 lit. a dyrektywy), znaczenie braku zgodności z umową (art. 13 ust. 2 lit. b dyrektywy) oraz możliwość skorzystania z alternatywnego środka ochrony prawnej bez poważnych niedogodności dla konsumenta (art. 13 ust. 2 lit. c dyrektywy).

w sprawie *Quelle Ag* orzekł, iż niezgodny z przepisami tej dyrektywy jest przepis prawa krajowego, który uprawnia sprzedawcę do domagania się od konsumenta zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z towaru niezgodnego z umową w okresie przed jego wymianą⁹⁰. Rozwiązanie przyjęte w dyrektywie 2019/771 łagodzi stanowisko wyrażone przez TSUE – z art. 14 ust. 4 nowej dyrektywy interpretowanego *a contrario* wynika bowiem, że w przypadku, w którym konsument używał towaru w sposób wykraczający poza normalne korzystanie, może być obciążony obowiązkiem zapłaty ww. wynagrodzenia na rzecz sprzedawcy. Unijny prawodawca nie sprecyzował jednak tego, jakie kryteria powinny być uwzględniane przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za korzystanie z towaru, a tym samym rozstrzygnięcie tego problemu pozostaje w całości w gestii ustawodawców krajowych.

Art. 14 ust. 2 zd. 1 dyrektywy 2019/771 przewiduje zaś, że w celu dokonania przez sprzedawcę naprawy lub wymiany towarów, konsument udostępnia je sprzedawcy. Wskazany przepis nie wyjaśnia, w jakim miejscu ma nastąpić to udostępnienie oraz gdzie ma zostać wykonana naprawa, gdyż pozostawiono te kwestie do uregulowania w prawie krajowym (wniosek ten potwierdza motyw 56 dyrektywy). Analizowany problem (w kontekście towarów sprzedawanych na odległość) stanowił przedmiot rozważań TSUE, który w wyroku z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie C-52/18 *Christian Füllä*, zapadłym na gruncie przepisów dyrektywy 1999/44, orzekł, iż miejsce udostępnienia towaru sprzedawcy w celu doprowadzenia go do zgodności z umową podlega regulacji przepisów prawa krajowego. Musi ono jednak zostać wyznaczone w taki sposób, by nie ograniczyć uprawnień konsumenta do żądania wymiany lub naprawy towaru w rozsądnym terminie oraz bez istotnych niedogodności, z uwzględnieniem charakteru towarów i użytku, który konsument chce z nich uczynić⁹¹. Z uwagi na fakt, że nowa dyrektywa 2019/771 również nie wskazuje miejsca, w którym konsument powinien udostępnić towary do naprawy lub wymiany, powołane wyżej orzeczenie TSUE zachowa, moim zdaniem, swoją aktualność. Warto jednocześnie wskazać, że we wspomnianym wyroku Trybunał stwierdził też, że sprzedawcy nie są co do zasady zobowiązani do wykładania zaliczek na opłacenie przez konsumenta kosztów transportu towaru niezgodnego z umową do siedziby sprzedawcy (lub innego ustalonego miejsca) celem wykonania naprawy, chyba że poniesienie przez konsumenta kosztów wysyłki tych towarów stanowi obciążenie mogące zniechęcić go do dochodzenia swoich praw⁹².

W świetle powyższego można przyjąć, że art. 561² § 1 i 2 k.c. jest zgodny z prawem unijnym w zakresie, w jakim reguluje miejsce udostępnienia towarów do ich

⁹⁰ Wyrok Trybunału z dnia 17 kwietnia 2008 r. w sprawie C-404/06 *Quelle AG przeciwko Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, ECLI:EU:C:2008:231, pkt 43. Na podstawie przepisów prawa polskiego również przyjmuje się, że sprzedawca nie jest uprawniony do otrzymania od kupującego wynagrodzenia za korzystanie lub zużycie towaru niezgodnego z umową. Zob. m.in. J. Pisułiński, *op.cit.*, s. 232 oraz powołane tam orzecznictwo i piśmiennictwo.

⁹¹ Wyrok Trybunału z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie C-52/18 *Christian Füllä przeciwko Toolport GmbH*, ECLI:EU:C:2019:447, pkt 48.

⁹² *Ibidem*, pkt 56.

naprawy lub wymiany przez sprzedawcę. Wyrażona w § 1 wspomnianego przepisu reguła przewiduje, że konsument zobowiązany jest do dostarczenia towarów na koszt sprzedawcy do miejsca wskazanego w umowie, a w braku jego określenia do miejsca, w którym rzecz została wydana. Zgodnie zaś z § 2 powołanego przepisu, w przypadku, gdy ze względu na rodzaj rzeczy lub sposób jej zamontowania dostarczenie rzeczy do miejsca wynikającego w § 1 byłoby nadmiernie utrudnione, konsument udostępnia ją sprzedawcy w miejscu, w którym rzecz się znajduje. Rozwiązanie to gwarantuje konsumentowi, że obowiązek udostępnienia towaru sprzedawcy nie naruszy uprawnień do żądania jego wymiany lub naprawy w rozsądnym czasie oraz bez nadmiernych niedogodności. Warto przy tym zaznaczyć, że jako nadmierne utrudnienie w rozumieniu analizowanego art. 561² § 2 k.c. mogłaby zostać potraktowana okoliczność, iż przesłanie sprzedawcy towarów w miejsce ustalone na podstawie tego przepisu byłoby zbyt kosztowne. W takich sytuacjach, na podstawie art. 561² § 2 k.c. konsument nie miałby w ogóle obowiązku wysyłki wadliwego towaru do sprzedawcy.

Wprost do orzecznictwa Trybunału (a konkretnie do wyroku z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawach połączonych C-65/09 *Weber* i C-87/09 *Putz*⁹³) odnosi się zaś art. 14 ust. 3 dyrektywy 2019/771, który reguluje obowiązek demontażu towarów oraz ponownej ich instalacji przez sprzedawcę w ramach wykonania ich wymiany lub naprawy. Zgodnie z powołanym przepisem obowiązek ten spoczywa na sprzedawcy dokonującym naprawy lub wymiany towarów, które zostały zamontowane przed ujawnieniem się wady, w sposób zgodny z ich specyfiką i przeznaczeniem. Jeżeli zaś demontaż i ponowna instalacja zostały przeprowadzone przez konsumenta, sprzedawca jest zobowiązany do zwrotu kosztów z tym związanych.

Art. 14 ust. 3 dyrektywy 2019/771 nie rozstrzyga jednak w wyraźny sposób problemu związanego z zasadami podziału kosztów demontażu i ponownej instalacji towarów między sprzedawcę a konsumenta w sytuacjach, w których poniesienie ich w całości przez sprzedawcę byłoby niewspółmierne. W powołanym orzeczeniu Trybunał wskazał bowiem, że przepisy dyrektywy 1999/44 nie stoją na przeszkodzie temu, by roszczenie konsumenta o zwrot kosztów demontażu towaru wadliwego i zamontowania towaru zastępczego ograniczało się do poniesienia przez sprzedawcę kwoty proporcjonalnej⁹⁴. TSUE nie wyjaśnił jednak precyzyjnie, jak ustalić tę kwotę. Stwierdził jedynie, że proporcjonalność ma odnosić się do wartości towaru zgodnego z umową oraz do znaczenia braku zgodności. Orzekając o wysokości roszczenia konsumenta sąd krajowy powinien – zgodnie ze wspomnianym wyrokiem – uwzględnić również cel dyrektywy 1999/44 polegający na zagwarantowaniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów, tak aby nie pozbawić ich prawa do uzyskania zwrotu poniesionych kosztów demontażu i ponownej instalacji towaru w przypadku, gdy towar został zamontowany w dobrej wierze przed wystąpieniem wady⁹⁵. Tego rodzaju rozwiązanie, jak trafnie podniesiono

⁹³ ECLI:EU:C:2011:396.

⁹⁴ Zob. M. Pecyna [w:] M. Pecyna, D. Rogoń, *Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach sprzedaży konsumenckiej i kredytu konsumenckiego*, KPP 1/2015, s. 163.

⁹⁵ Zob. pkt 74–76 wyroku.

w doktrynie, może prowadzić do znacznie odbiegających od siebie rozstrzygnięć w poszczególnych państwach członkowskich⁹⁶.

Tym samym, skoro na podstawie art. 14 ust. 3 dyrektywy 2019/771 wykonanie naprawy lub wymiany obejmuje też demontaż i ponowną instalację towarów niezgodnych z umową, to moim zdaniem, w przypadku nieproporcjonalności kosztów wykonania tych obowiązków, sprzedawca może – na podstawie powołanego już art. 13 ust. 3 dyrektywy – odmówić doprowadzenia towarów do zgodności z umową⁹⁷ (oczywiście jeżeli pozostałe przesłanki wymienione w tym przepisie są spełnione). Konsument uzyskuje wówczas możliwość odstąpienia od umowy na podstawie art. 13 ust. 4 lit. a dyrektywy 2019/771. W doktrynie podniesiono przy tym (jeszcze w odniesieniu do dyrektywy 1999/44), że w przypadku odstąpienia przez konsumenta od umowy sprzedaży ze względu na fakt, że partycypacja w kosztach demontażu i ponownej instalacji wadliwych towarów uczyniłaby skorzystanie z uprawnienia do żądania naprawy lub wymiany nadmiernie niedogodnym, zastosowanie przepisów prawa krajowego regulujących odpowiedzialność odszkodowawczą sprzedawcy może doprowadzić do rezultatów jeszcze bardziej niekorzystnych finansowo dla przedsiębiorcy, niż pokrycie kosztów demontażu i ponownej instalacji towarów⁹⁸.

Analizowany art. 14 ust. 3 dyrektywy 2019/771 nie rozstrzyga jednak, czy na podstawie jej przepisów zastosowanie znajdują zasady proporcjonalnego podziału kosztów demontażu i ponownej instalacji między sprzedawcę a konsumenta, wyinterpretowane przez TSUE z normy dyrektywy 1999/44 w wyroku w połączonych sprawach *Weber i Putz*. Moim zdaniem użycie w powołanym przepisie sformułowania „poniesienie kosztów” związanych z usunięciem towarów niezgodnych z umową oraz instalacją towarów wymienionych lub naprawionych nie oznacza, że w każdym przypadku chodzi o poniesienie ich w pełnej wysokości. Tym samym wydaje się, że również i w tej kwestii orzecznictwo TSUE pozostanie wciąż aktualne po rozpoczęciu stosowania dyrektywy 2019/771. Nie jest to jednak oczywiste.

W powyższym kontekście warto podnieść, że polski ustawodawca, nowelizując w 2014 r. reżim odpowiedzialności z tytułu rękojmi, uwzględnił wykładnię prawa unijnego przyjętą przez TSUE w wyroku w sprawach połączonych *Weber i Putz*, czego efektem jest obecne brzmienie art. 561¹ § 1 i 3 k.c. W doktrynie wyrażono odmienne poglądy na temat tego, czy implementacja ta została przeprowadzona w sposób prawidłowy⁹⁹. Art. 561¹ § 3 k.c. przewiduje ograniczenie obowiązku poniesienia przez sprzedawcę kosztów demontażu i ponownego zamontowania towaru do wysokości ceny rzeczy sprzedanej. Wyżej jednak wskazano, że Trybunał w powołanym wyroku

⁹⁶ J. Luzak, *op.cit.*, s. 4. Autorka powołuje przykłady z orzecznictwa niemieckiego i holenderskiego, w których konsument otrzymał zwrot – odpowiednio – 10% oraz 25% kosztów demontażu i ponownej instalacji wadliwych towarów.

⁹⁷ Na podstawie dyrektywy 1999/44 nie jest to możliwe w przypadku powołania się na nieproporcjonalność absolutną. Zob. wyrok TSUE w sprawach połączonych *Weber i Putz*, pkt 78.

⁹⁸ J. Luzak, *op.cit.*, p. 11.

⁹⁹ Pogląd o nieprawidłowej implementacji rozstrzygnięcia TSUE przedstawia M. Pecyna, *Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej...*, s. 177. Odmienne F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 301–307.

nie użył tak sztywnego kryterium podziału kosztów, jak relacja ceny towarów do wysokości kosztów demontażu i ponownej instalacji towarów. Zgodnie z orzeczeniem TSUE obowiązek sprzedawcy ogranicza się do kwoty proporcjonalnej, przy ustalaniu której uwzględnić należy wartość (a nie cenę) towaru zgodnego z umową, znaczenie braku zgodności oraz cel dyrektywy polegający na zagwarantowaniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów¹⁰⁰. Trafny jest więc pogląd, zgodnie z którym polski ustawodawca nie zastosował w pełni rozwiązania przyjętego przez TSUE. Należałoby przy tym wskazać, że art. 14 ust. 3 dyrektywy 2019/771 uzależnia powstanie obowiązku demontażu i ponownej instalacji naprawionych towarów od tego, czy ich instalacja nastąpiła w sposób zgodny z ich specyfiką i przeznaczeniem przed ujawnieniem się wady. Art. 561¹ § 1 nie przewiduje takich ograniczeń w obrocie konsumenckim, a tym samym – wobec maksymalnej harmonizacji przepisów nowej dyrektywy 2019/771 – polski ustawodawca będzie musiał skorygować ten przepis.

5.6. Uprawnienie do obniżenia ceny albo odstąpienia od umowy

Jak już wyżej wskazano, art. 13 dyrektywy 2019/771 przewiduje sekwencję środków zaradczych, która co do zasady odsuwa w czasie możliwość obniżenia ceny albo odstąpienia od umowy przez konsumenta. Wszystkie okoliczności, w których możliwe jest skorzystanie przez konsumenta z tych środków zaradczych, zostały wymienione w art. 13 ust. 4 dyrektywy. Zgodnie z tym przepisem konsument uprawniony jest do obniżenia ceny albo odstąpienia od umowy w przypadku braku dokonania naprawy lub wymiany zgodnie z wymogami dyrektywy (art. 13 ust. 4 lit. a *in principio*), w razie odmowy doprowadzenia towarów do zgodności z umową przez sprzedawcę (art. 13 ust. 4 lit. a *in fine*), w przypadku podjęcia przez sprzedawcę nieskutecznej próby doprowadzenia towarów do zgodności z umową (art. 13 ust. 4 lit. b), w sytuacji, w której brak zgodności towaru z umową jest na tyle poważny, że uzasadnia natychmiastowe obniżenie ceny lub odstąpienie od umowy (art. 13 ust. 4 lit. c), a także wtedy, gdy sprzedawca oświadczy, że nie doprowadzi towarów do zgodności z umową w rozsądnym terminie lub bez poważnych niedogodności dla konsumenta albo jasno wynika to z okoliczności (art. 13 ust. 4 lit. d).

Lista przesłanek, które na gruncie dyrektywy 2019/771 uprawniają do obniżenia ceny albo odstąpienia od umowy, jest więc szersza niż w przepisach dyrektywy 1999/44. Dotychczasowa dyrektywa nie pozwala bowiem na sięgnięcie do ww. środków zaradczych w sytuacjach opisanych w art. 13 ust. 4 lit. c i d dyrektywy 2019/771¹⁰¹. Można też zauważyć, że na gruncie dyrektywy 1999/44 nie w każdym przypadku jednokrotna nieudana próba doprowadzenia towaru do zgodności z umową stanowi podstawę do obniżenia ceny albo odstąpienia od umowy. Zgodnie z art. 3 ust. 5 tiret 2 i 3 dyrektywy 1999/44 przejście na drugi poziom sekwencji uprawnień z tytułu niezgodności towaru z umową możliwe jest wówczas, gdy sprzedawca nie doprowadził towarów

¹⁰⁰ Zob. szerzej M. Pecyna, *Orzecznictwo...*, s. 175–177.

¹⁰¹ Zob. w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771 R. Mańko, *Contracts for online and other distance sales of goods*, European Parliament Research Service, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599286/EPRS_BRI\(2017\)599286_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599286/EPRS_BRI(2017)599286_EN.pdf), 26.09.2019, p. 4.

do stanu zgodnego z umową w rozsądnym czasie lub bez istotnych niedogodności dla konsumenta. Można więc wyobrazić sobie sytuację, w której sprzedawca podejmuje drugą próbę doprowadzenia towarów do stanu zgodnego z umową tak szybko, że nie dojdzie do spełnienia ww. przesłanek.

Wśród okoliczności uzasadniających obniżenie ceny lub odstąpienie od umowy szczególną uwagę przykuwa przesłanka wymieniona w art. 13 ust. 4 lit. c dyrektywy 2019/771. Obejmuje ona sytuacje, w których niezgodność towaru z umową ma na tyle poważny charakter, że uzasadnia natychmiastowe skorzystanie z ww. uprawnień. W motywie 52 do tej dyrektywy unijny prawodawca wyjaśnił, że chodzi o przypadki, w których niezgodność towaru z umową w znaczący sposób utrudnia normalne korzystanie z towarów i gdy nie jest zasadne oczekiwanie, że konsument będzie wierzył, iż próba doprowadzenia przez sprzedawcę towarów do stanu zgodnego z umową usunie problem. Ocenny charakter tej przesłanki sprawia, że znaczącą rolę w ukształtowaniu jej wykładni odegra orzecznictwo sądowe, w tym orzecznictwo TSUE. Warto przy tym zauważyć, że do pewnego stopnia przypomina ona przesłankę istotnego naruszenia umowy (*fundamental breach of contract*), która na podstawie art. 49 ust. 1 lit. a Konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów¹⁰² uzasadnia natychmiastowe odstąpienie od umowy sprzedaży¹⁰³. Art. 13 ust. 4 lit. c dyrektywy 2019/771 przełamuje więc zasadę funkcjonującą na tle dyrektywy 1999/44, zgodnie z którą charakter i waga niezgodności z umową nie mają wpływu na sekwencję wykonania środków zaradczych przysługujących konsumentowi¹⁰⁴.

W przepisach dyrektywy 2019/771 przewidziano ponadto kilka szczegółowych zasad związanych z wykonaniem uprawnienia do odstąpienia od umowy. Art. 13 ust. 5 dyrektywy podtrzymuje dotychczasową regułę, zgodnie z którą konsument nie jest uprawniony do odstąpienia od umowy, gdy brak zgodności towarów z umową jest nieistotny¹⁰⁵. Maksymalna harmonizacja przepisów nowej dyrektywy wymusi wprowadzenie tego ograniczenia w niektórych państwach członkowskich¹⁰⁶, nie dotyczy to jednak prawa polskiego, w którym reguła ta obowiązuje zgodnie z art. 561 § 4 k.c. Art. 13 ust. 5 dyrektywy 2019/771 wskazuje ponadto, że ciężar dowodu nieistotności wady spoczywa na sprzedawcy. Pomimo braku wyraźnego rozstrzygnięcia tej kwestii w przepisach

¹⁰² Dz.U. z 1997, Nr 45, poz. 287; dalej jako: Konwencja. Warto pamiętać, że na przedmiotowej Konwencji wzorowane są unijne dyrektywy regulujące problematykę odpowiedzialności z tytułu rękojmi, w tym kluczowe dla nich pojęcie niezgodności towaru z umową (jako odpowiednik pojęcia *breach of contract*). Zob. szerzej J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 180.

¹⁰³ Istotne naruszenie umowy jako przesłanka skorzystania z uprawnienia do odstąpienia od umowy przewidziane zostało również w CESL (art. 114 ust. 1).

¹⁰⁴ Zob. M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 8 ustęp 1 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 1.

¹⁰⁵ W doktrynie podnosi się jednak, że w świetle przepisów dyrektywy 1999/44 nie jest jasne czy nieistotność ma dotyczyć samej wady, czy (szerzej) naruszenia zobowiązania. Zob. F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 261–265.

¹⁰⁶ M.in. Czechy, Estonia, Portugalia i Słowenia. Zob. Ch. Twigg-Flesner, *Consumer Sales Directive...*, s. 647.

dyrektywy 1999/44, analogicznie rozstrzyga się ją na tle implementujących ją przepisów prawa polskiego implementującego¹⁰⁷.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy 2019/771 wykonanie uprawnienia do odstąpienia od umowy następuje przez złożenie sprzedawcy oświadczenia w tym przedmiocie. Z tego przepisu nie wynika natomiast, czy może być ono złożone w dowolnej formie. Art. 13 ust. 1 zmienionego projektu dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów przewidywał przy tym wprost, że chodzi o poinformowanie sprzedawcy o odstąpieniu za pomocą dowolnych środków. Można wobec tego argumentować, że dyrektywa 2019/771 upoważnia ustawodawców krajowych do samodzielnego unormowania tego problemu. Nowa dyrektywa nie normuje również kwestii tego, kiedy oświadczenie o odstąpieniu umowy staje się skuteczne¹⁰⁸. Warto jednocześnie wskazać, że powołany przepis ujednotoczy sposób korzystania z uprawnienia do odstąpienia, jako że w ustawodawstwach niektórych z państw członkowskich UE (na przykład Hiszpanii) odstąpienie od umowy na skutek niezgodności towaru z umową następuje na podstawie orzeczenia sądu¹⁰⁹.

Nowa dyrektywa reguluje też problem częściowego odstąpienia od umowy. Zgodnie z art. 16 ust. 2 dyrektywy 2019/771 w przypadku, w którym niezgodność umową dotyczy jedynie niektórych towarów, uprawnienie do odstąpienia do umowy ogranicza się co do zasady wyłącznie do towarów wadliwych¹¹⁰. Jeżeli jednak nie można zasadnie oczekiwać od konsumenta, by zgodził się zatrzymać wyłącznie tę część towarów, która jest zgodna z umową, powołany przepis uprawnia konsumenta do odstąpienia od umowy w całości. W związku z powyższym wymogi wynikające z dyrektywy 2019/771 nie są spełnione przez art. 565 k.c., który nie przewiduje w żadnych okolicznościach możliwości odstąpienia od umowy całości w przypadku, w którym część towarów jest zgodna z umową¹¹¹.

Należy też podnieść, że zgodnie z art. 16 ust. 3 lit. a oraz b dyrektywy 2019/771, w razie odstąpienia od umowy konsument zwraca towar sprzedawcy na jego koszt, a sprzedawca zwraca konsumentowi zapłaconą cenę po odbiorze towarów lub dowodów ich odesłania przez konsumenta. Dalsze kwestie związane z zasadami zwrotu towarów oraz ceny (obejmujące na przykład skutki prawnorzeczowe odstąpienia od umowy¹¹²) zostały pozostawione do uregulowania ustawodawcom krajowym, zgodnie z art. 13 ust. 3 akapit 2 dyrektywy.

¹⁰⁷ Zob. M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 8 ustęp 1 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 1 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 maja 2016 r., I ACa 899/15, LEX nr 2107464.

¹⁰⁸ Zob. w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771 M. Loos, *op.cit.*, p. 13–14.

¹⁰⁹ J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 194. Zob. też wyrok TSUE z dnia 3 października 2013 r. w sprawie C-32/12 *Soledad Duarte Hueros przeciwko Autociba SA* oraz *Automóviles Citroën España SA*, ECLI:EU:C:2013:637, pkt 19.

¹¹⁰ Dyrektywa 1999/44 nie rozstrzygała problemu częściowego odstąpienia od umowy. Zob. F. Zoll, *The Remedies...*, p. 252.

¹¹¹ W kontekście zgodności art. 565 k.c. z przepisami dyrektywy 1999/44 zob. F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 266–271.

¹¹² Zob. w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771 J. Smits, *The new EU proposal...*, p. 14.

W kontekście uprawnienia do obniżenia ceny unijny prawodawca uściślił zaś, że ma ono być proporcjonalne do zmniejszenia wartości towarów otrzymanych przez konsumenta w porównaniu z wartością, którą miałyby towary zgodne z umową (art. 15 dyrektywy)¹¹³. Przepisy dyrektywy 2019/771 nie precyzują jednak, czy ten środek zaradczy jest uprawnieniem prawokształtującym, tak jak – zgodnie z przeważającym poglądem¹¹⁴ – w myśl art. 560 § 1 k.c., czy też stanowi ono roszczenie¹¹⁵.

Zamykając powyższe rozważania, warto jeszcze wskazać, że maksymalna harmonizacja przepisów projektowanej dyrektywy uniemożliwi utrzymanie w mocy przewidzianej w art. 561⁵ k.c. reguły interpretacyjnej¹¹⁶, zgodnie z którą, w przypadku, gdy konsument wystąpi z żądaniem wymiany lub naprawy towaru albo złoży oświadczenie o obniżeniu ceny wraz z określeniem kwoty, o którą cena ma zostać obniżona, a sprzedawca nie ustosunkuje się do tego żądania lub oświadczenia w terminie czternastu dni, uważa się, że uznał to żądanie za uzasadnione. Przyjęcie takiego rozwiązania przez polskiego ustawodawcę było dopuszczalne ze względu na zastosowanie w dyrektywie 1999/44 modelu harmonizacji minimalnej.

6. Podsumowanie

Dyrektywa 2019/771 w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów stanowi element działań legislacyjnych unijnego prawodawcy, podjętych w celu realizacji przyjętej przez Komisję Europejską Strategii jednolitego rynku cyfrowego dla Europy. Nowa dyrektywa ma, zgodnie z intencjami organów UE, stworzyć przejrzysty zestaw przepisów regulujących odpowiedzialność sprzedawcy wobec konsumenta z tytułu niezgodności towaru z umową, który obowiązywałby na terenie całej Unii, zachęcając tym samym do częstszego zawierania transgranicznych umów sprzedaży (zwłaszcza drogą on-line). Do zamierzonego efektu przyczynić ma się przede wszystkim redukcja kosztów, które europejski przedsiębiorca musi obecnie ponieść w celu zapewnienia zgodności stosowanych przez siebie umów z przepisami prawa obowiązującymi w poszczególnych państwach członkowskich UE. Według unijnego prawodawcy adekwatnym środkiem do osiągnięcia ww. celu jest maksymalna harmonizacja przepisów regulujących wymogi zgodności towarów z umową,

¹¹³ Przepisy dotychczasowej dyrektywy 1999/44 przewidują wyłącznie, że obniżenie ceny ma być „stosowne”.

¹¹⁴ Zob. J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 233 oraz powołane tam piśmiennictwo.

¹¹⁵ W doktrynie wyrażono pogląd, że w rozumieniu przepisów dyrektywy 1999/44 obniżenie ceny jest roszczeniem, przy czym ukształtowanie go jako uprawnienia prawokształtującego jest zgodne z prawem unijnym z uwagi na minimalną harmonizację przepisów tej dyrektywy. Ze względu na fakt, że dyrektywa 2019/771 jest oparta o maksymalną harmonizację, brak uregulowania powyższej kwestii utrudnia jej jednolite stosowanie na terenie UE. Zob. F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 279–281 oraz powołane tam piśmiennictwo.

¹¹⁶ W ten sposób kwalifikuje się normę wynikającą z tego przepisu w doktrynie. Zob. m.in. E. Habryn-Chojnacka, *Komentarz do artykułu 561⁵ Kodeksu cywilnego [w:] Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz do art. 353–626*, red. M. Gutowski, Warszawa 2019, uwaga 2. Podobnie M. Pecyna, *Komentarz do artykułu 8 ust. 3 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej*, LEX 2003, uwaga 2.

środki ochrony prawnej przysługujące konsumentom oraz główne zasady korzystania z tych środków¹¹⁷.

Opisany wyżej cel należy uznać za ambitny, jednakże jego pełne osiągnięcie wymagałoby przyjęcia dyrektywy o odpowiednio szerokim zakresie zastosowania, która byłaby jednocześnie spójna z innymi aktami prawa unijnego (w szczególności z równolegle procedowaną dyrektywą w sprawie niektórych aspektów umów o dostarczanie treści cyfrowych). Tylko wtedy możliwe byłoby zrealizowanie założenia, zgodnie z którym przedsiębiorcy mogliby prowadzić sprzedaż na terenie całej UE na podstawie takich samych warunków umownych, bez konieczności dostosowywania ich do przepisów obowiązujących w poszczególnych państwach¹¹⁸. Taki cel stawiała sobie Komisja Europejska przedstawiając 31 października 2017 r. zmieniony projekt dyrektywy w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów.

Analiza ostatecznej treści nowej dyrektywy pozwala jednak przypuszczać, że zrealizowanie tego celu będzie bardzo trudne do osiągnięcia. Być może wynika to z braku możliwości osiągnięcia kompromisu między państwami członkowskimi UE, pozwalającego na przyjęcie maksymalnie zharmonizowanych przepisów regulujących szerokie spektrum problemów związanych nie tylko ze specyficznymi aspektami sprzedaży konsumenckiej, ale też z bardziej ogólnymi zagadnieniami z zakresu prawa umów. Analiza przebiegu prac legislacyjnych nad dyrektywą 2019/771 pozwala przy tym stwierdzić, że zakres maksymalnej harmonizacji przepisów przyjętej dyrektywy został ograniczony względem jej projektów. W szczególności dotyczy to możliwości utrzymania lub wprowadzenia przez krajowych ustawodawców dłuższych niż dwuletni terminów wygaśnięcia uprawnień z tytułu rękojmi (art. 10 ust. 3 dyrektywy). Pierwotny projekt dyrektywy z dnia 9 grudnia 2015 r. oraz zmieniony projekt z dnia 31 października 2017 r. nie pozwalały na tego rodzaju odstępstwa. Ponadto katalog środków zaradczych przewidzianych w ostatecznej treści nowej dyrektywy może zostać rozszerzony w prawie krajowym, zwłaszcza o uprawnienie do skorzystania z dowolnego środka prawnego w krótkim okresie po dostarczeniu towarów (art. 3 ust. 7 zd. 1 dyrektywy 2019/771). Przepisy prawa krajowego implementujące dyrektywę 2019/771 będą też mogły w odmienny sposób kształtować okres, w którym obowiązuje domniemanie, że stwierdzona niezgodność towaru z umową lub jej przyczyna istniały w chwili dostawy towarów (art. 11 ust. 2 dyrektywy). W gestii ustawodawców krajowych pozostanie również rozstrzygnięcie, czy umowy obejmujące zarówno sprzedaż towarów, jak i świadczenie usług, należy traktować jako umowy sprzedaży – a tym samym, czy stosować do nich przepisy implementujące dyrektywę 2019/771 (motyw 17 dyrektywy). Władze każdego z państw członkowskich podejmą też m.in. decyzje: czy skorzystać z możliwości zastrzeżenia ustawowych, „rozsądnych” terminów na dokonanie naprawy lub wymiany konkretnych kategorii towarów (motyw 55 dyrektywy), jak uregulować obowiązki informacyjne sprzedawcy (motyw 20 dyrektywy) oraz czy wprowadzać lub utrzymać możliwość

¹¹⁷ Zob. motyw 10 dyrektywy 2019/771.

¹¹⁸ Podobnie H. Beale, *op.cit.*, p. 26.

skorzystania przez konsumenta z wykonania zastępczego na koszt sprzedawcy (motyw 54 dyrektywy).

Dyrektywa 2019/771 nie reguluje też problematyki związanej z odpowiedzialnością sprzedawcy za szkodę wyrządzoną wskutek naruszenia jej przepisów (art. 3 ust. 6 dyrektywy) oprócz wyjaśnienia w motywach, że konsumentowi powinno takie odszkodowanie przysługiwać i prowadzić do rezultatu, w którym jego sytuacja prawna jest w największym możliwym stopniu zbliżona do tej, w której znajdowałby się, gdyby dostarczone mu towary byłyby zgodne z umową (motyw 61¹¹⁹). Otwarta pozostaje jednak kwestia, czy roszczenia odszkodowawcze wynikające z niezgodności towaru z umową powinny w prawie krajowym podlegać ograniczeniom takim, jak środki zaradcze uregulowane szczegółowo w dyrektywie (np. ograniczenie dwuletnim terminem zawitym na stwierdzenie wady)¹²⁰. Dyrektywa 2019/771 nie rozstrzyga również problemu zbiegu przepisów regulujących odpowiedzialność z tytułu rękojmi z przepisami o wadach oświadczeń woli, pomimo tego, że problematyka ta objęta była zakresem zastosowania przepisów CESL (art. 48–57)¹²¹. Przepisy nowej dyrektywy nie udzielają ponadto odpowiedzi na istotne zarówno dla sprzedawców, jak i konsumentów pytanie, czy termin na stwierdzenie niezgodności z umową biegnie na nowo w przypadku, gdy rzecz została naprawiona lub wymieniona przez sprzedawcę¹²². Zgodnie jednak z motywem 44 dyrektywy ustawodawcy krajowi uprawnieni są do wprowadzania regulacji przewidujących zawieszenie lub przerwanie biegu terminu na stwierdzenie wady lub terminu przedawnienia uprawnień z tytułu rękojmi.

Unijny prawodawca, przyjmując ostateczną treść dyrektywy 2019/771, nie aspirował przy tym do pełnego zharmonizowania zakresu podmiotowego jej zastosowania. Definicja konsumenta zawarta w art. 2 pkt 2 jest zbieżna z przyjętą w art. 2 pkt 2 dyrektywy

¹¹⁹ W powołanym motywie unijny prawodawca jednocześnie wskazał, że konsumenci, na podstawie przepisów prawa krajowego, powinni być uprawnieni do żądania naprawienia szkody poniesionej w wyniku braku zgodności z umową, jak również w przypadkach, gdy doprowadzenie towaru do stanu zgodnego z umową nastąpiło z opóźnieniem lub spowodowało poważne niedogodności.

¹²⁰ Zob. w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771 H. Beale, *op.cit.*, p. 19 oraz M. Loos, *op.cit.*, p. 6–7, a w kontekście prawa polskiego F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 321–323 oraz W.J. Katner, *Rękojmia za wady* [w:] *Prawo zobowiązań – część szczegółowa. System prawa prywatnego. Tom 7*, red. J. Rajski, Warszawa 2018, s. 142 a także s. 167–168.

¹²¹ W przepisach oraz motywach do dyrektywy 2019/771 nie wskazano jednak wyraźnie, że kwestia ta pozostaje poza zakresem jej zastosowania. Ocena, czy wobec powyższego należy uznać, że problematyka ta podlega swobodnej regulacji przez ustawodawców krajowych, budzi wątpliwości przedstawicieli doktryny. Zob. w tym kontekście, w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771, M. Loos, *op.cit.*, p. 6–7 oraz F. Zoll, *The Remedies...*, p. 252.

¹²² Zob. w tej kwestii w odniesieniu do dyrektywy 1999/44 oraz prawa polskiego F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 331–337 oraz J. Pisuliński, *op.cit.*, s. 240. Warto w tym kontekście podnieść, że w Sejmie RP złożony został projekt ustawy wprowadzającej do k.c. art. 568², z którego ma wynikać, że termin na stwierdzenie wady przez konsumenta biegnie na nowo od dnia wymiany rzeczy niezgodnej z umową. Zob. Druk sejmowy nr 1912, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=1912>, 25.09.2019. Sposób sformułowania tego przepisu poddany został krytyce ze strony doktryny, między innymi ze względu na fakt, że niejasne i niezasadne byłoby odnoszenie wynikającej z niego reguły tylko do wymiany (a nie również naprawy) towaru niezgodnego z umową. Zob. F. Zoll, *Rękojmia...*, s. 381–383.

2011/83 w sprawie praw konsumenta. Jej brzmienie nie rozstrzyga więc problemu kwalifikacji umów mieszanych, których przedmiot ma być wykorzystywany przez kupującego do celów częściowo związanych, a częściowo niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą¹²³. Motyw 22 dyrektywy 2019/771 wskazuje jednak, że w przypadku, gdy cel związany z działalnością gospodarczą jest do tego stopnia ograniczony, że nie jest dominujący w ogólnym kontekście umowy, w gestii krajowych ustawodawców pozostaje decyzja, czy umowa powinna być traktowana za konsumencką¹²⁴. Z uwagi na powyższe podmiotowy zakres ochrony wynikającej z przepisów dyrektywy 2019/771 może różnić się w zależności w poszczególnych krajach UE. Zróżnicowanie przepisów implementujących tę dyrektywę wynikać może również z faktu, że unijny prawodawca przewiduje możliwość rozszerzenia ochrony praw konsumentów wynikającej z jej przepisów na podmioty takie, jak organizacje pozarządowe, start-upy lub mali i średni przedsiębiorcy (motyw 21 dyrektywy 2019/771). Ocena, czy zawierana umowa sprzedaży jest umową konsumencką odgrywa zaś niebagatelne znaczenie dla sprzedawcy i kupującego. Zgodnie bowiem z art. 21 dyrektywy 2019/771 postanowienia umowne nie mogą w okresie przed poinformowaniem sprzedawcy o braku zgodności z umową wyłączać lub modyfikować ze szkodą dla konsumenta skutków zastosowania krajowych przepisów implementujących tę dyrektywę, a jeżeli takie postanowienia zostały zastrzeżone w umowie sprzedaży, to nie wiążą one konsumenta¹²⁵. Wyjątki od tej reguły mogą wynikać tylko z przepisów dyrektywy.

Z uwagi na powyższe można dojść do wniosku, że po implementacji przepisów dyrektywy 2019/771 przez ustawodawców krajowych, przedsiębiorca planujący rozpoczęcie sprzedaży towarów w innym państwie członkowskim wciąż będzie musiał ponieść koszty pomocy prawnej związanej z dostosowaniem umów do przepisów prawa obowiązujących w tym kraju¹²⁶. Trafna pozostaje więc konkluzja wyrażona w doktrynie w odniesieniu do projektu analizowanej dyrektywy, zgodnie z którą zakres zastosowania nowej regulacji jest zbyt wąski, aby można było osiągnąć cele, które stawiał sobie unijny prawodawca w toku prac legislacyjnych¹²⁷. Nasuwa się wobec tego pytanie, dlaczego niezbędne było wprowadzenie maksymalnej harmonizacji przepisów nowej

¹²³ W kontekście umów o podwójnym celu zob. m.in. R. Stefanicki, *Czy kredytobiorca mający wiedzę niezbędną do oceny nieuczciwego charakteru warunku umowy spełnia wymogi definicyjne słabszej strony umowy? (Czy adwokat może posiadać status konsumenta?)*, Prawo Mediów Elektronicznych 1/2016, s. 38.

¹²⁴ Rozwiązanie to jest odmienne od przyjętego w motywie 17 dyrektywy 2011/83 w sprawie praw konsumenta. Zgodnie z powołanym motywem umowa mieszana, której gospodarczy cel nie jest dominujący, powinna zostać uznana za konsumencką. Zob. w tym kontekście J. Morais Carvalho, *op.cit.*, p. 6–7.

¹²⁵ Nie należy jednak mylić niezwiązania konsumenta taką klauzulą z jej nieważnością, która przy zastosowaniu art. 58 § 3 k.c. mogłaby doprowadzić (na niekorzyść konsumenta) do nieważności całej umowy sprzedaży. Zob. M. Pecyna, *Komentarz do art. 11 ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego*, LEX 2003, uwaga 4.

¹²⁶ Zob. w odniesieniu do projektu dyrektywy 2019/771 J. Smits, *New European Proposals for Distance Sales and Digital Contents Contracts: Fit for Purpose?*, *Zeitschrift für europäisches Privatrecht* 2016, p. 323.

¹²⁷ *Ibidem*; zob. też H. Beale, *op.cit.*, p. 26.

dyrektywy? Ze względu na różnice w prawie poszczególnych państw członkowskich, prowadzenie sprzedaży na terenie całej Unii Europejskiej wciąż nie będzie możliwe na podstawie tej samej umowy. Poziom ochrony praw konsumentów ulegnie zaś obniżeniu w tych aspektach, w których krajowi ustawodawcy na podstawie przepisów dyrektywy 1999/44 są uprawnieni do przyjmowania dalej idących środków ochrony, niż przewidziane w prawie unijnym i uczynili to w sposób wykraczający poza standardy wynikające z nowej dyrektywy 2019/771.

* * *

Liability of the Seller on Account of Warranty for Defects in the Light of the Directive (EU) 2019/771 of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects Concerning Contracts for the Sale of Goods

Directive 2019/771 of the European Parliament and of the Council on certain aspects concerning contracts for the sales of goods stands for one of the legislative measures which contribute to implementing of The Digital Single Market Strategy for Europe, adopted by the European Commission. The main idea of the Strategy is to achieve the full benefits of cross-border e-commerce in order to improve the internal market of the UE. The new directive aims to unify rules on non-conformity of goods to the contract of sale in order to eliminate legal obstacles, which are believed to impede the consumer cross-border trade. The EU legislator intends to accomplish this objective by repealing the existing directive 1999/44/EC on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees, and replacing it with the new directive, based on fully harmonised rules.

The analysis of the provisions of the new directive, in the light of its core idea, leads to the conclusion that its objectives could be difficult to achieve. The directive's scope of application is quite narrow, therefore its implementation into the domestic legal systems will not eliminate the differences. What is more, transposition of its rules will decrease the level of consumer protection in some aspects. Due to that fact the question arises: whether the full harmonisation of the provisions of the new directive was really necessary?

Key words: consumer protection, liability under warranty for defects, sales contract, European Union law, directive 2019/771